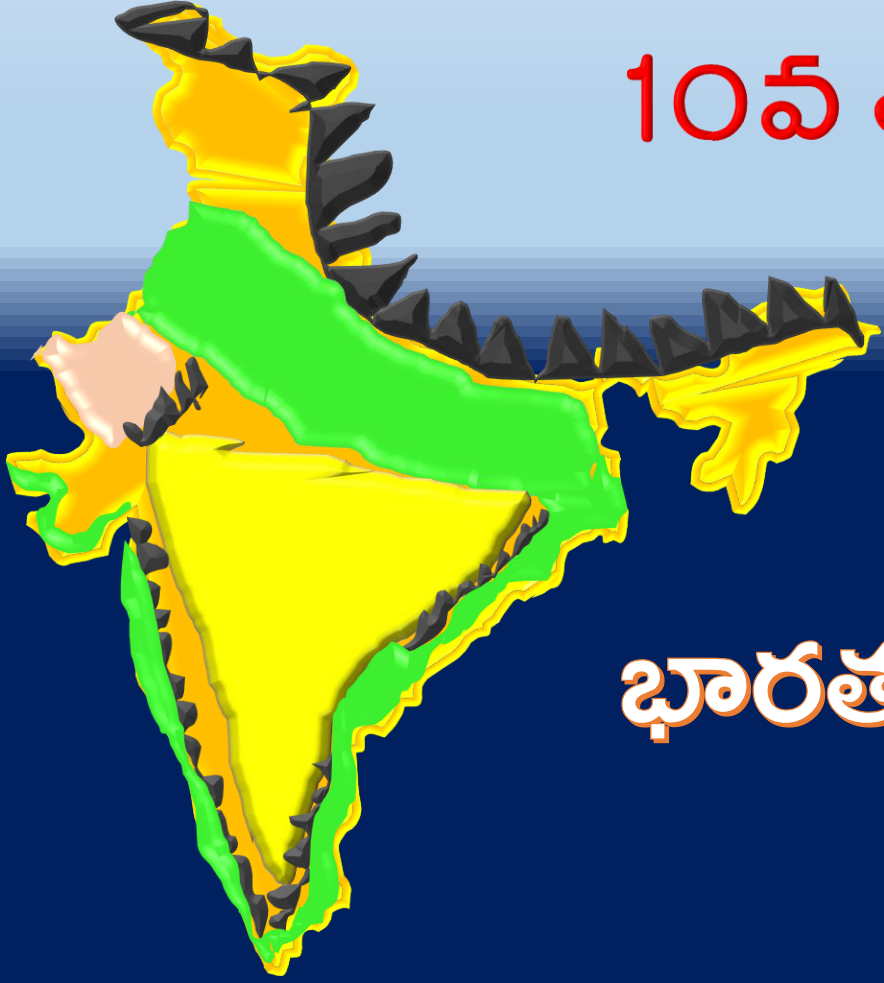

10వ తరగతి – సాంఘిక శాస్త్రం

పాఠం - 1

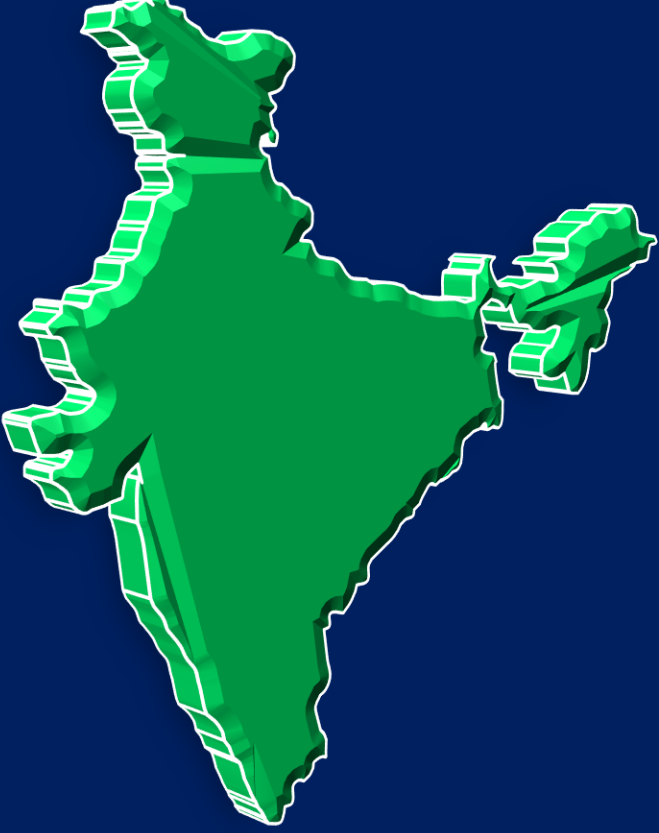
భారతదేశం: భౌగోళిక స్వరూపాలు

Part - 3

www.digitalsocialteacher.in

పట నైపుణ్యాల సాధన

పట గుర్తింపు

పటాన్ని చదవటం

పేట గుర్తింపు

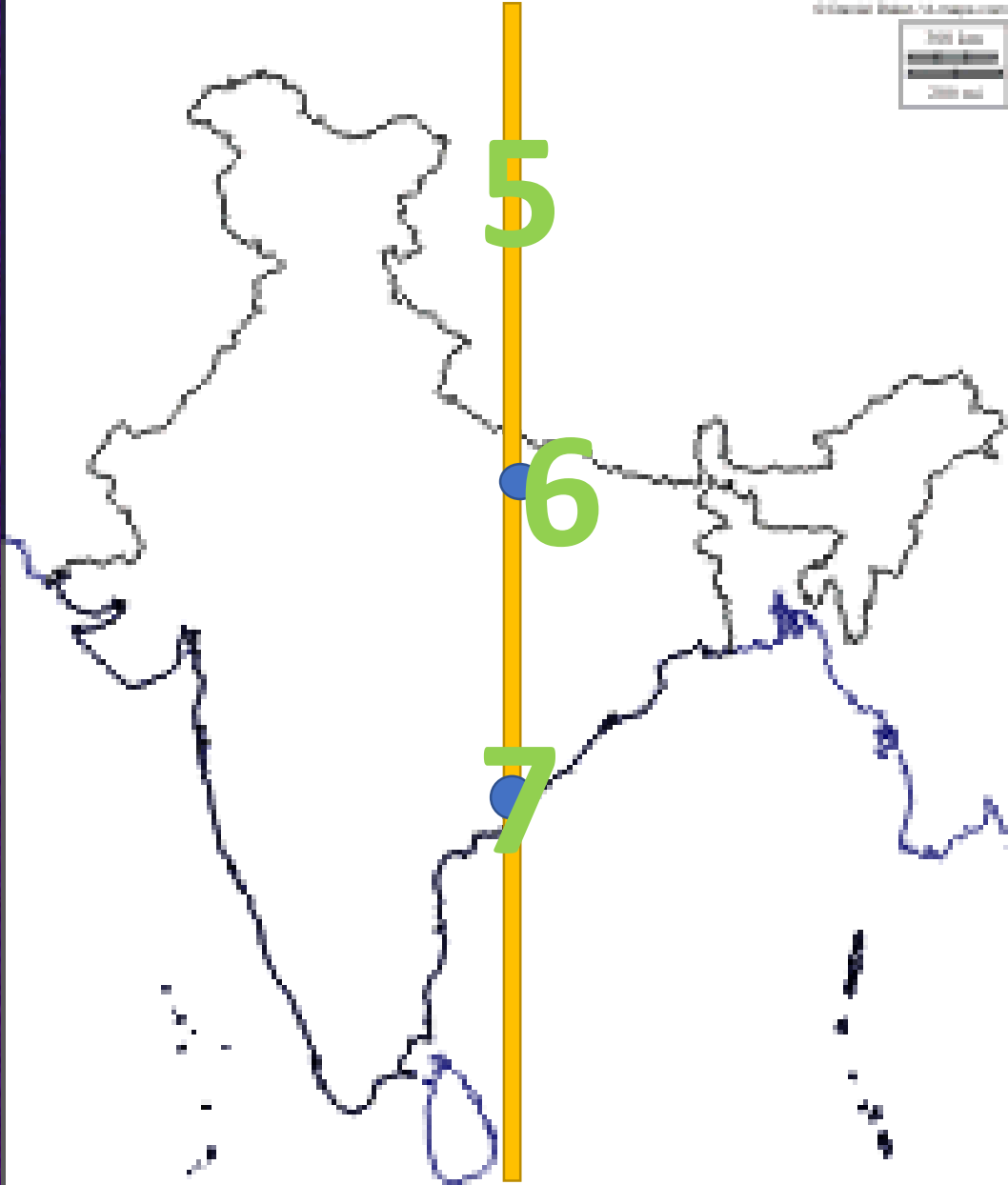

భారతదేశం- ఉనికి

1. భారత భూభాగంలో అన్నింటి కంటే ఉత్తరాన ఉన్న అక్షాంశం ($37^{\circ} 6'$ ఉత్తర అక్షాంశం)
2. భారత భూభాగంలో అన్నింటి కంటే దక్షిణాన ఉన్న అక్షాంశం ($8^{\circ} 4'$ ఉత్తర అక్షాంశం)
3. భారత భూభాగంలో అన్నింటి కంటే తూర్పున ఉన్న రేఖాంశం ($97^{\circ} 25'$ తూర్పు రేఖాంశం)
4. భారత భూభాగంలో అన్నింటి కంటే పశ్చిమాన ఉన్న రేఖాంశం ($68^{\circ} 7'$ తూర్పు రేఖాంశం)

IST

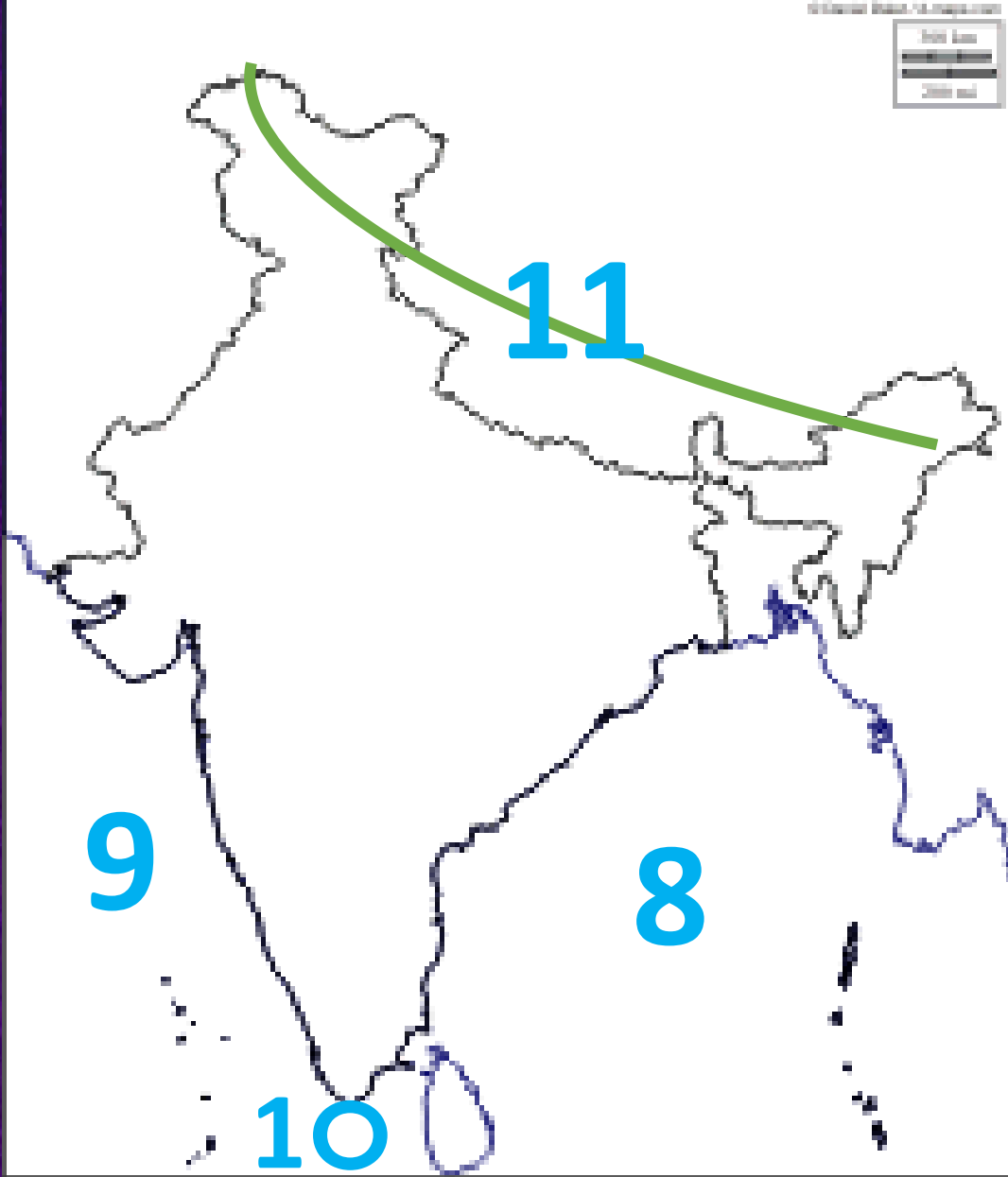
5. భారత ప్రామాణిక రేఖాంశం
($82^{\circ} 30'$ తూర్పు రేఖాంశం)

6. భారత ప్రామాణిక రేఖాంశం పోపు నగరం
(అలహాబాద్)

7. ఆంధ్రప్రదేశ్ లో భారత ప్రామాణిక రేఖాంశం
పోపు నగరం
(కాకినాడ)

భారత దేశం - సరిహద్దులు

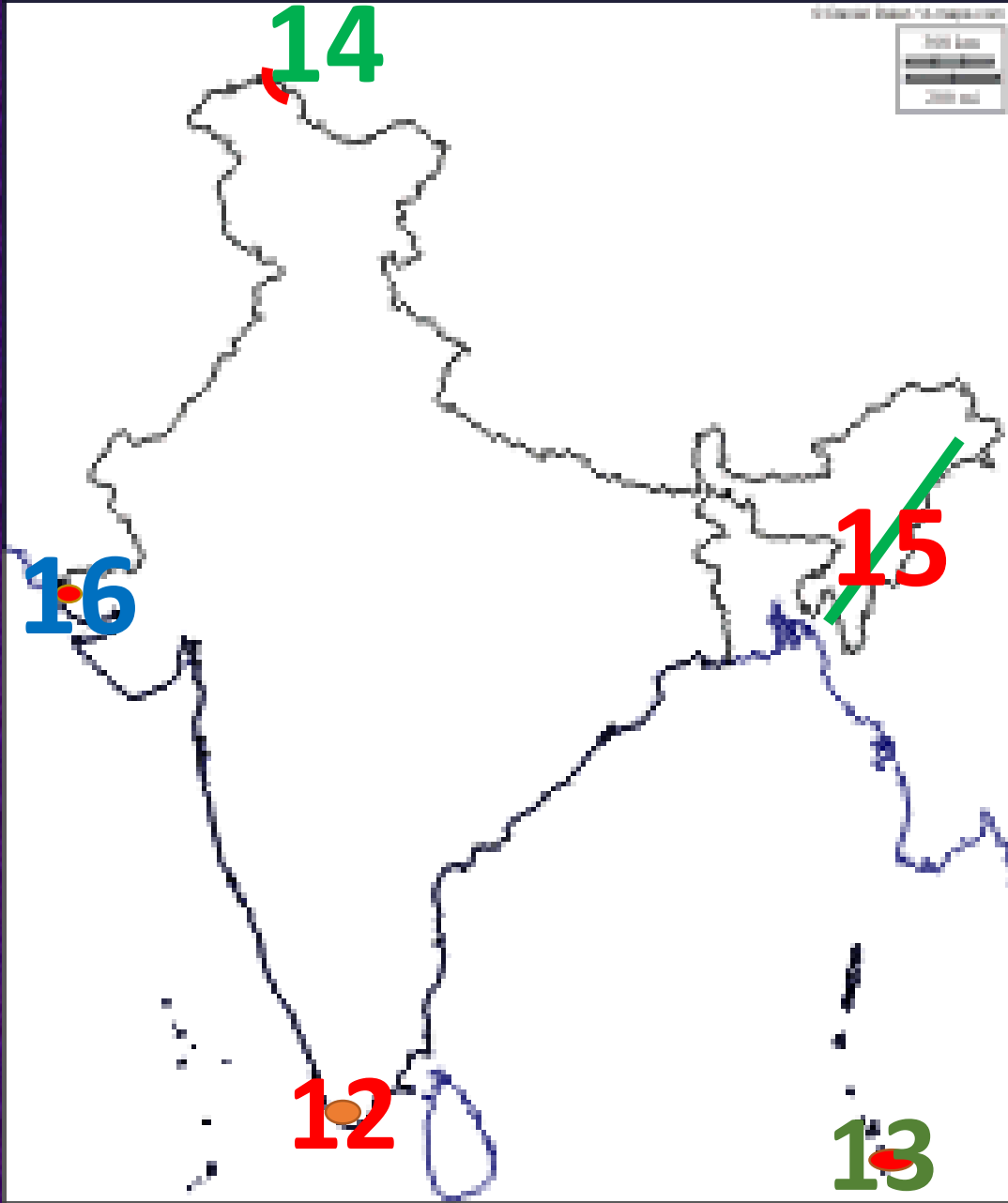
8. భారతదేశ తూర్పు సరిహద్దు
(బంగాళా ఖాతం)

9. భారతదేశ పశ్చిమ సరిహద్దు
(అరేబియా సముద్రం)

10. భారతదేశ దక్షిణ సరిహద్దు
(హిందూ మహాసముద్రం)

11. భారతదేశ ఉత్తర సరిహద్దు
(హిమాలయాలు)

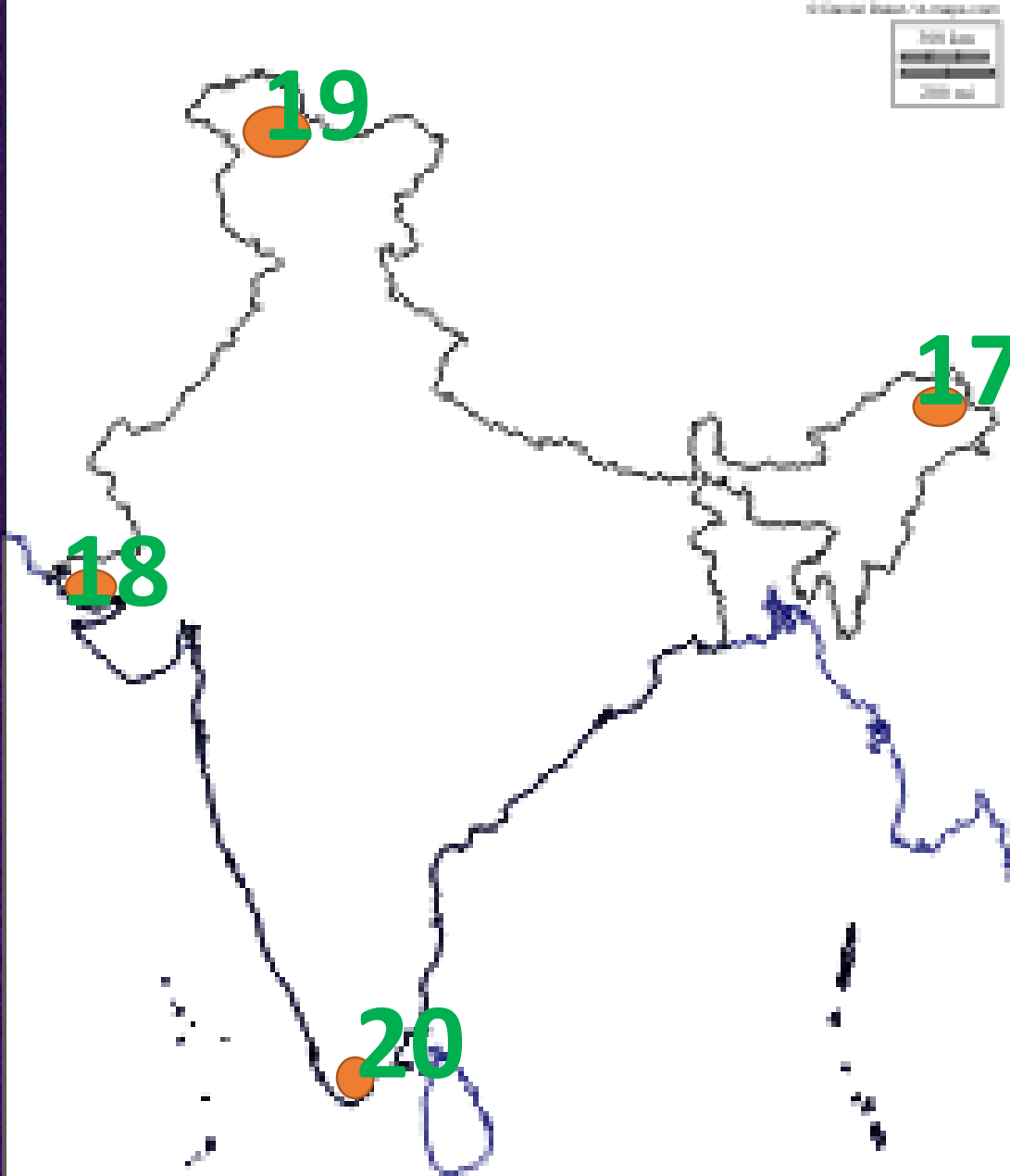

చిట్ట చివర ప్రాంతాలు

12. భారత్ ప్రధాన భూభాగంలో దక్షిణాన చిట్ట చివరి ప్రాంతం(కన్యాకుమారి)
13. భారత్ దేశం లో దక్షిణాన చిట్ట చివరి ప్రాంతం(ఇందిరా పాయింట్)
14. భారత్ దేశం లో ఉత్తరాన చిట్ట చివరి ప్రాంతం(హిమాలయాలు)
15. భారత్ దేశం లో తూర్పున చిట్ట చివరి ప్రాంతం(పూర్వాంచల్ శ్రేణి)
16. భారత్ దేశం లో పశ్చిమాన చిట్ట చివరి ప్రాంతం(రాణ్ ఆఫ్ కచ్)

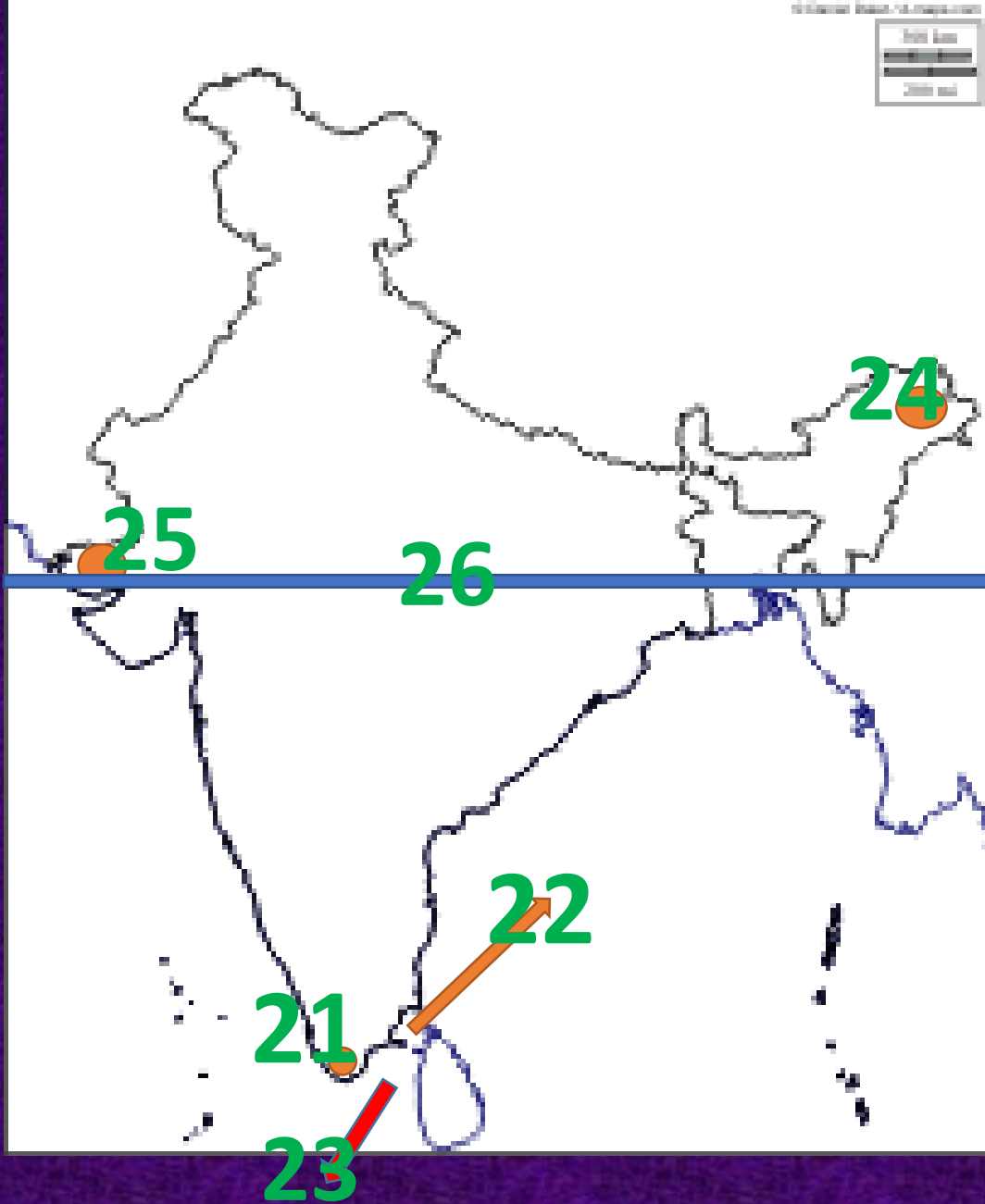

చిట్ట చివర రాష్ట్రములు

17. భారత్ దేశం లో తూర్పున చిట్ట చివరి రాష్ట్రం (అరుణాచల్ ప్రదేశ్)
18. భారత్ దేశం లో పశ్చిమాన చిట్ట చివరి రాష్ట్రం (గుజరాత్)
19. భారత్ దేశం లో ఉత్తరాన చిట్ట చివరి రాష్ట్రం (జమ్మూ - కాశ్మీర్)
20. భారత్ దేశం లో దక్షిణాన చిట్ట చివరి రాష్ట్రం (తమిళనాడు)

21. మూడు సముద్రాలు కలియక గల ప్రదేశం
(కన్యాకుమారి- తమిళనాడు)
22. భారతదేశాన్ని శ్రీలంక ను వేరుచేస్తున్న
జలసంధి (పాక్ జలసంధి)
23. భారతదేశాన్ని శ్రీలంక ను వేరుచేస్తున్న
సింధుశాఖ (మన్నార్ సింధు శాఖ)
24. సూర్యోదయం మొదటిగా అగు రాష్ట్రం
(అరుణాచల్ ప్రదేశ్)
25. సూర్యోదయం చివరిగా అగు రాష్ట్రం
(గుజరాత్)
26. భారతదేశం మధ్యగుండా పోవు ప్రధాన
అక్షాంశం (కర్కట రేఖ)

భౌగోళిక స్వరూపాలు

27. హిమాలయాలు

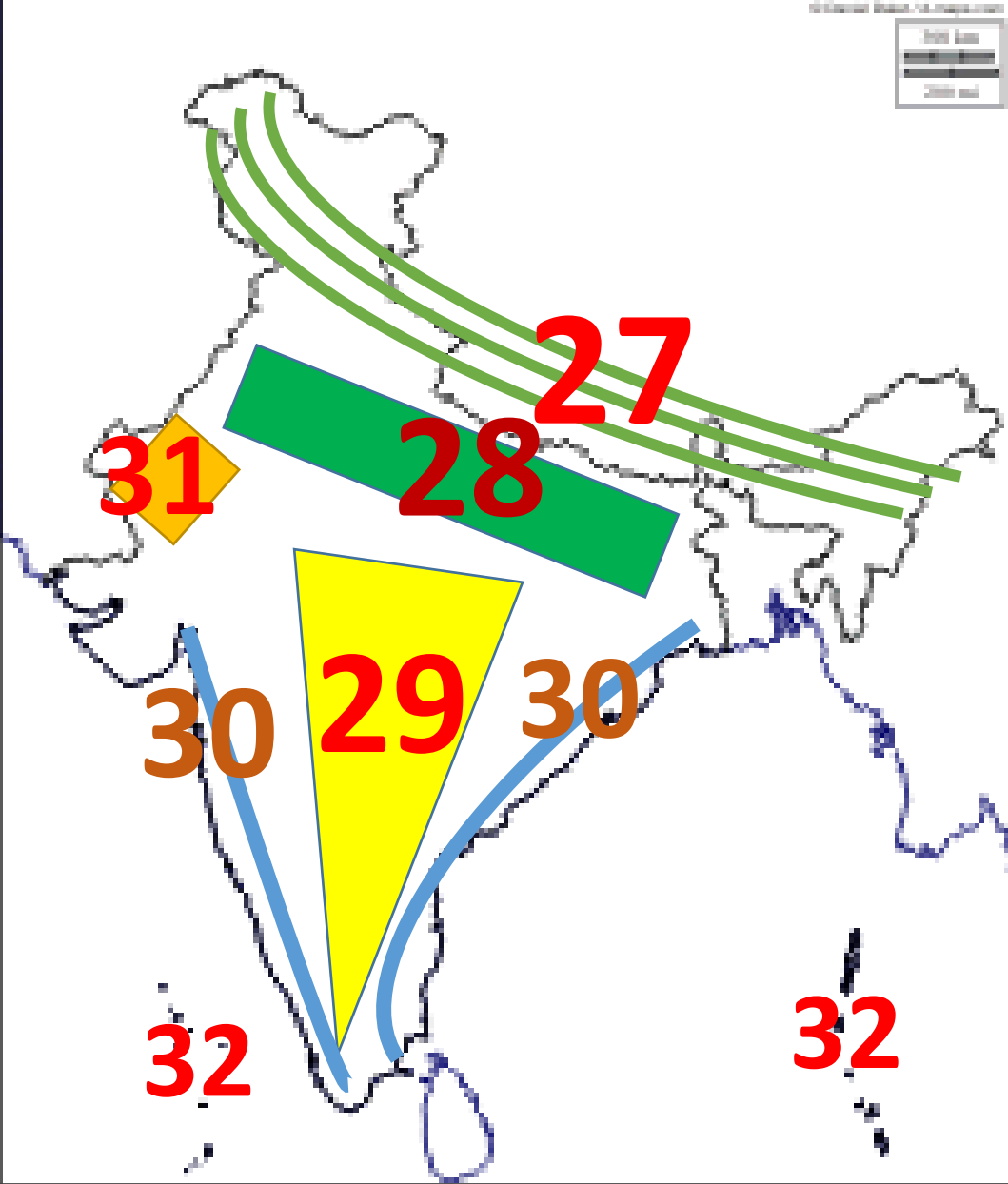
28. గంగా-సింధు మైదానాలు

29. ద్వీపకల్ప పీఠభూమి

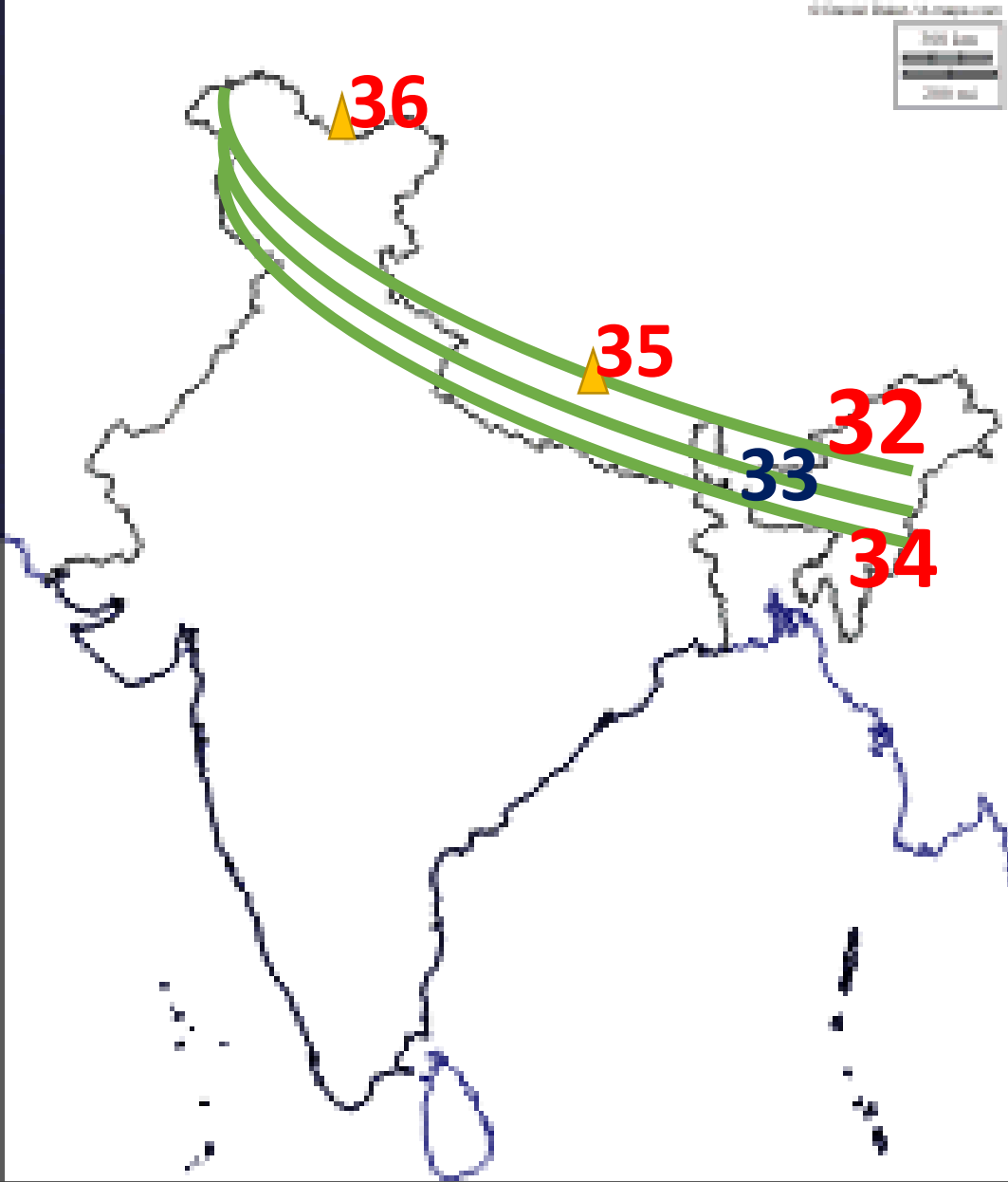
30. తీరమైదానాలు

31. థార్ ఎడారి

32. దీవులు

హిమాలయాలు

32. హిమాద్రి (ఉన్నత హిమాలయాలు)

33. హిమాచల్ (నిమ్న హిమాలయాలు)

34. శివాలిక్స్ (బాహ్య హిమాలయాలు)

35. ప్రపంచంలో ఎత్తైన శిఖరం
(ఎవరెస్ట్)

36. భారత్ దేశం ఎత్తైన శిఖరం(K2)

హిమాలయాలు

37. K2 శిఖరం గల పర్వత శ్రేణి

(కారకోరం శ్రేణి)

38. జస్కార్ శ్రేణి

39. పాట్యామ్ బుమ్

(అరుణాచల్ ప్రదేశ్)

40. జాంతియా కొండలు

(మేఘలయా)

41. ఖాసి కొండలు(మేఘలయా)

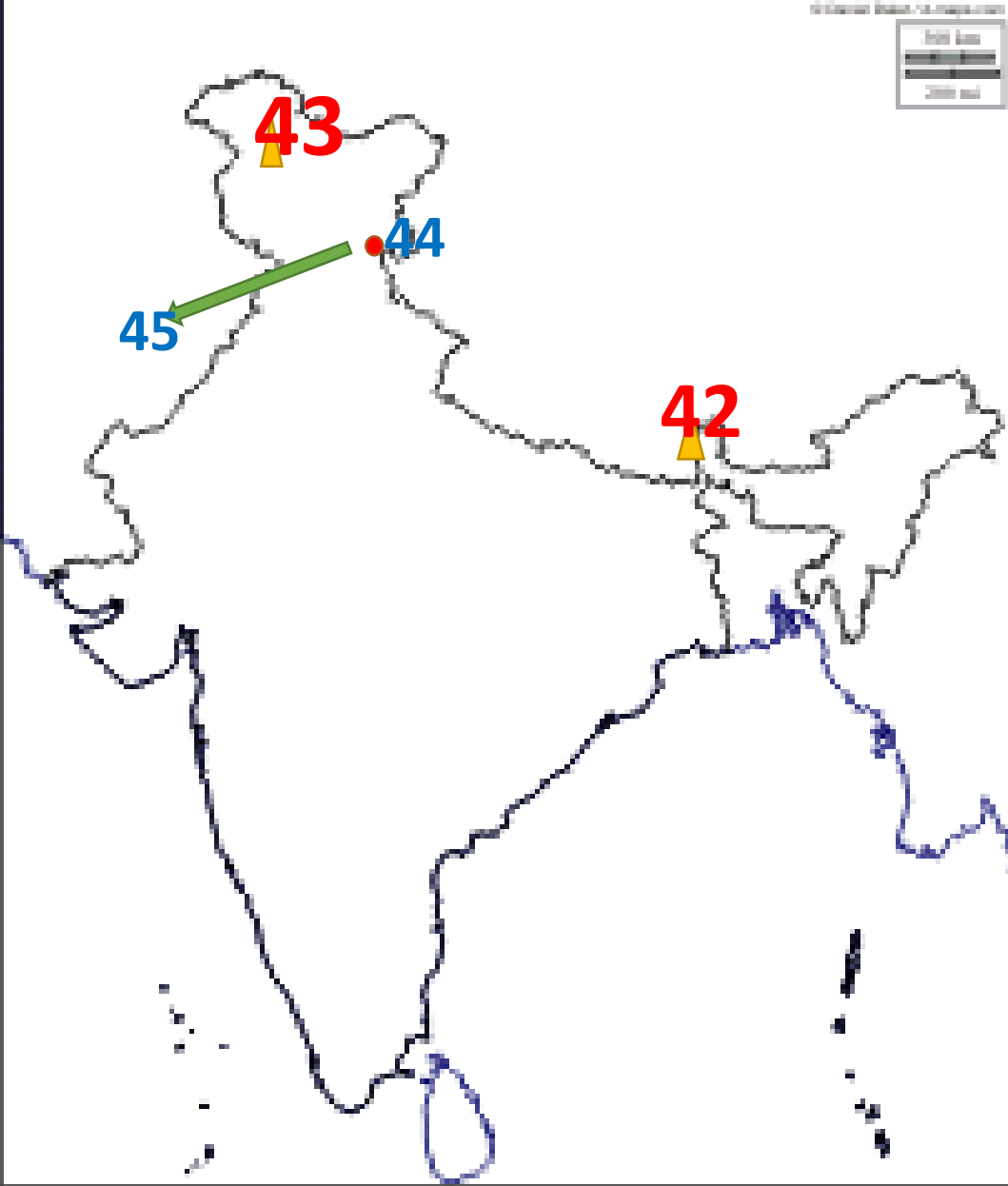
హిమాలయాలు

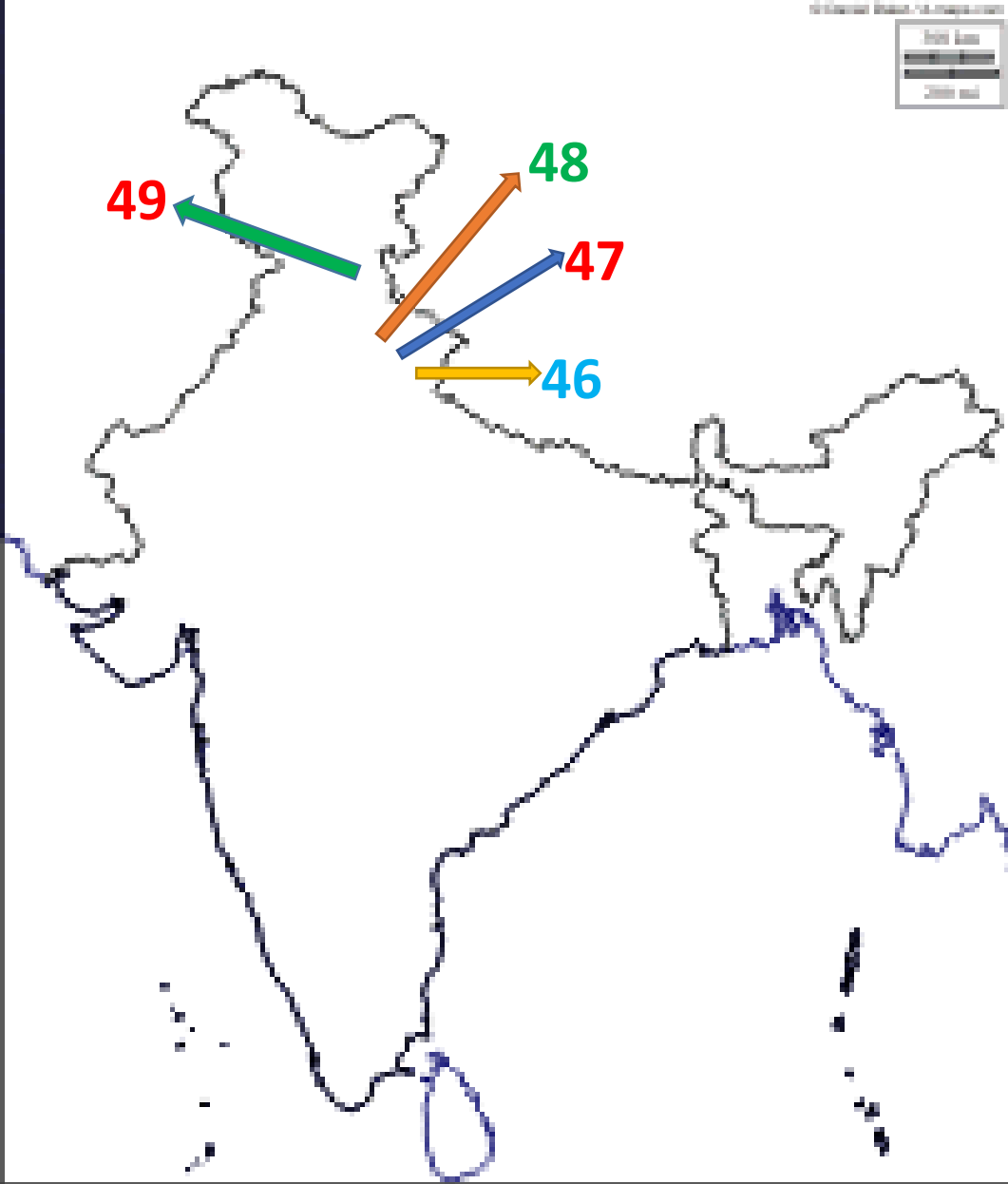
42. కాంచన్ గంగా

43. నంగ్ ప్రిభాట్

44. కులు లోయ

45. కంగ్రా లోయ

హిమాలయాలు

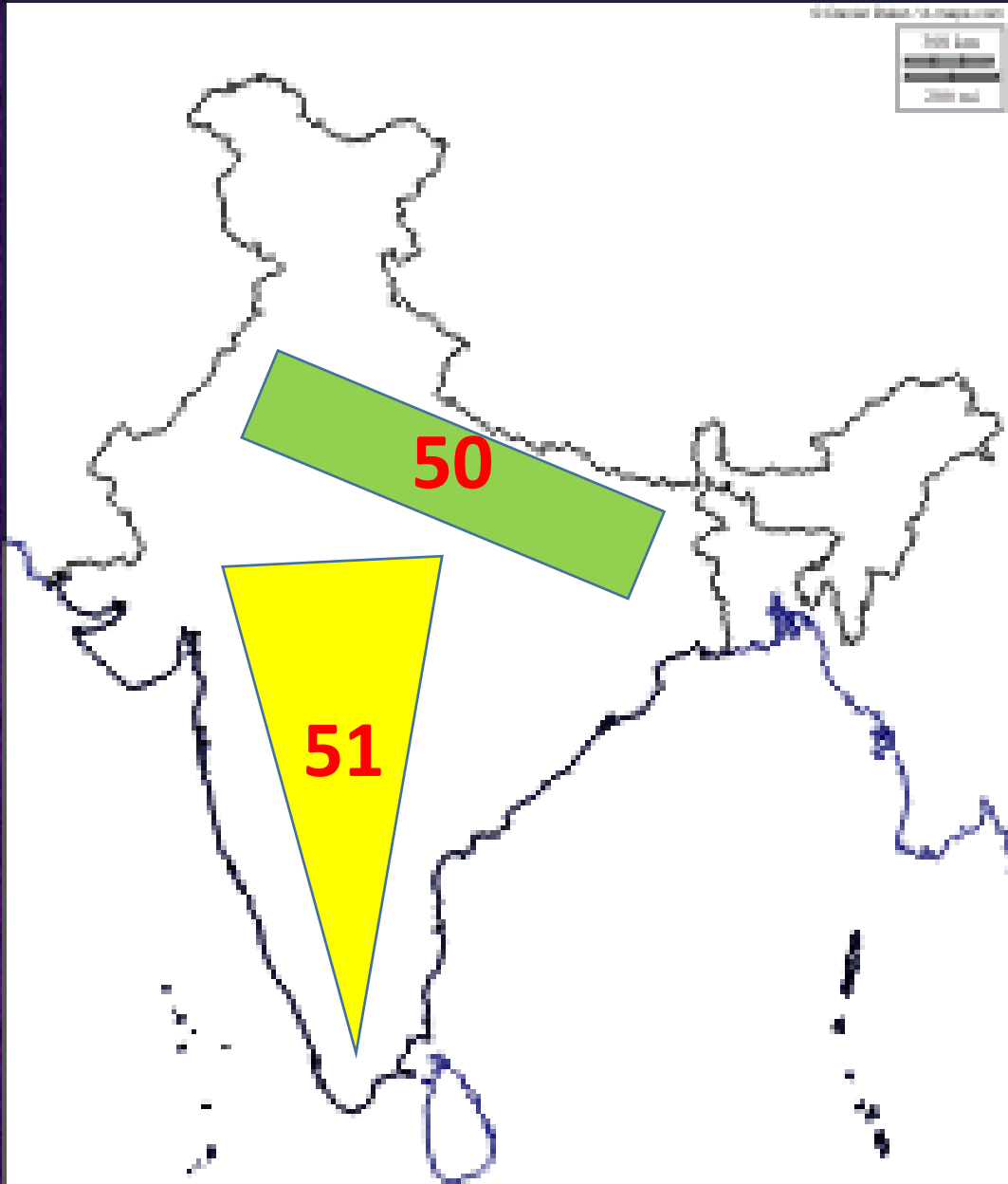
46. నైనిటాల్

47. రాణిఖేట్

48. ముస్సోరి

49. హిమాచల్ ప్రదేశ్ రాజధాని (సిమ్లా)

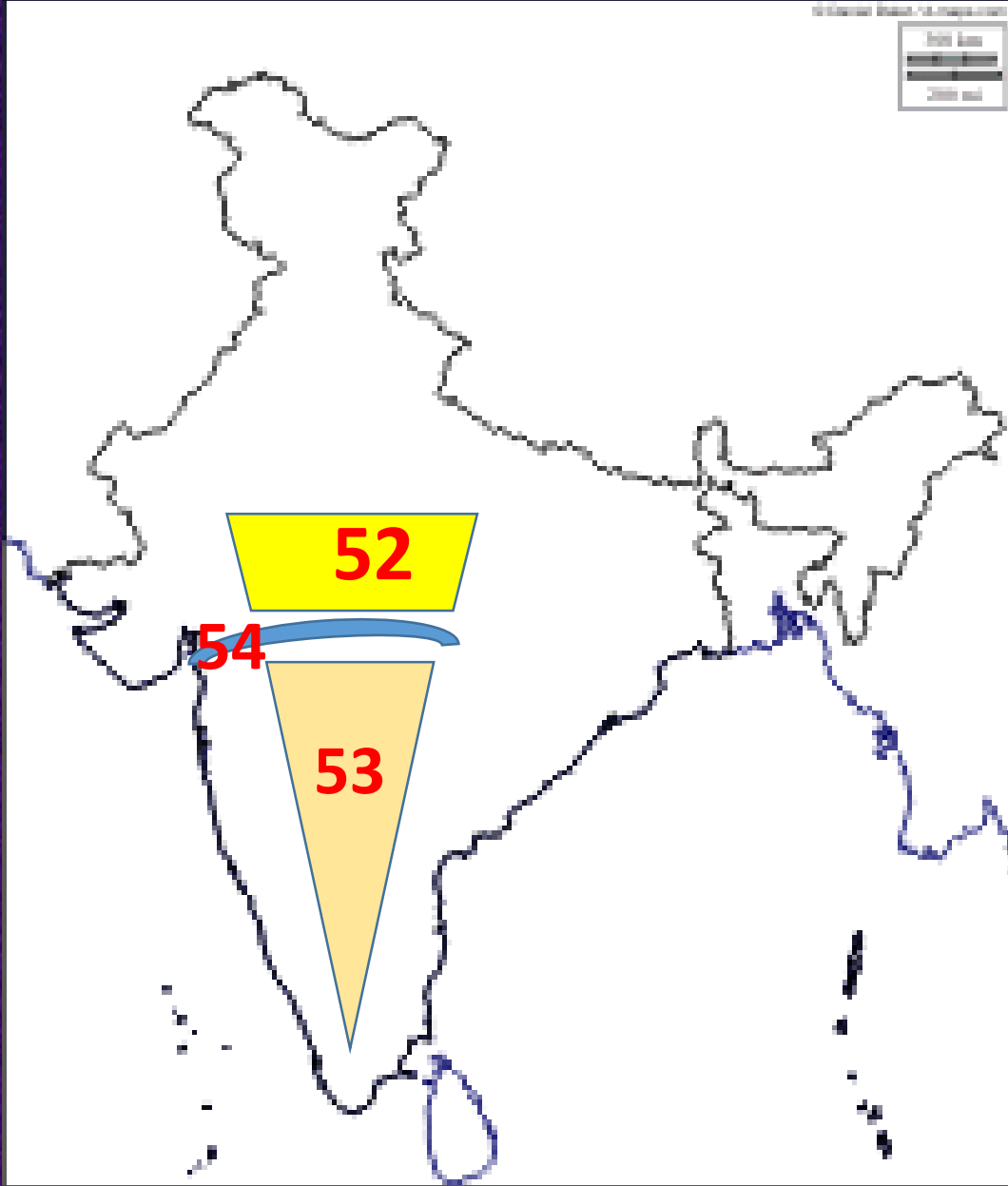
50. ఉత్తర మైదానాలు

(గంగా- సింధు మైదానాలు)

51. భారత పీఠభూమి

(ద్వీపకల్ప పీఠభూమి)

ద్వీపకల్ప పీఠభూమి

52. ద్వీపకల్ప పీఠభూమి ఉత్తర భాగం

(మోఝా పీఠభూమి – మధ్య ఉన్నత భూములు)

53. ద్వీపకల్ప పీఠభూమి దక్షిణ భాగం

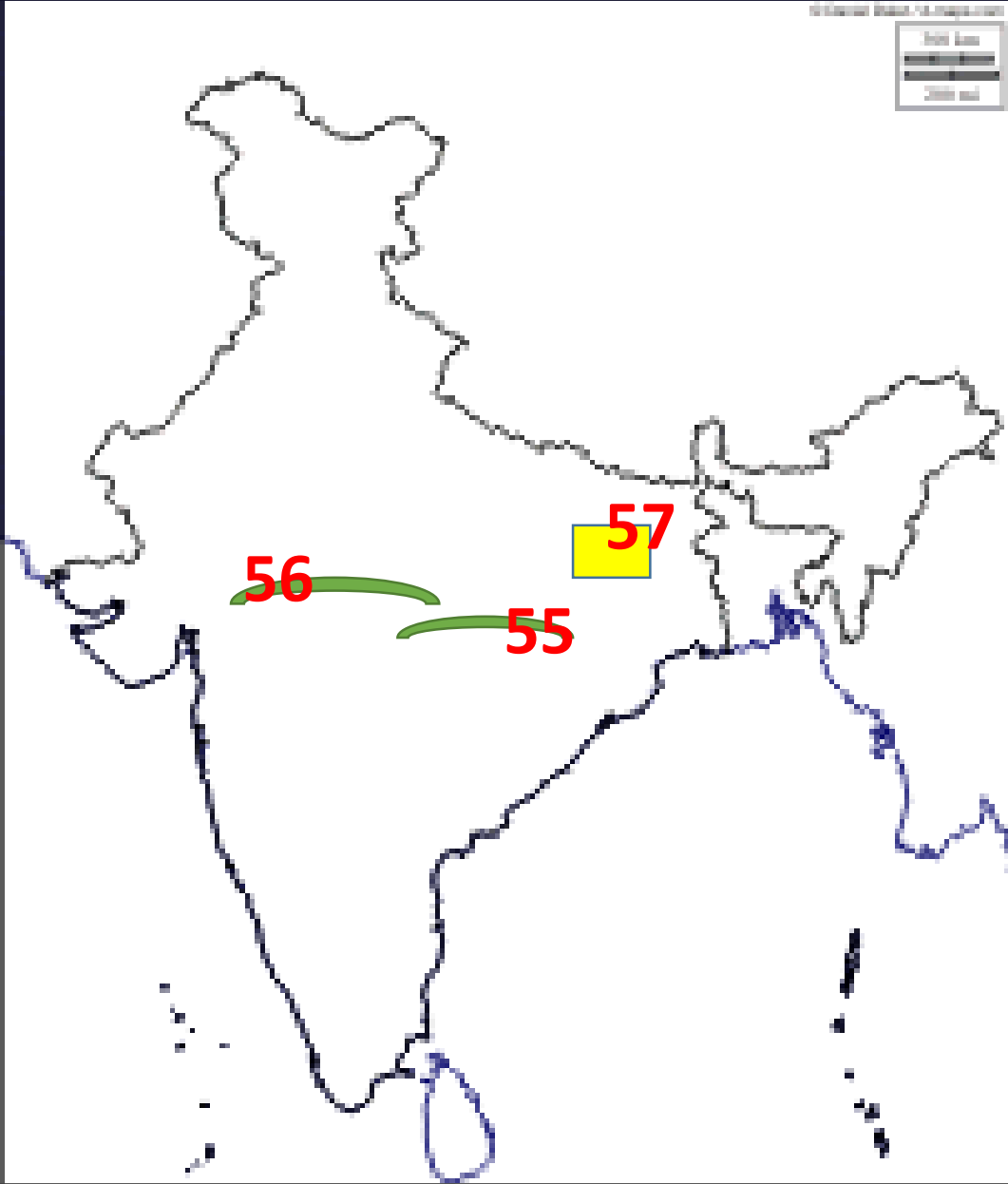
(దక్కన్ పీఠభూమి)

54. పగులలోయలో ప్రవహించు నది

(నర్మద)

ద్వీపకల్ప పీఠభూమి

55. నర్మద నదికి దక్షిణాన గల పర్వత శ్రేణి
(సాత్పూరా)

56. నర్మద నదికి ఉత్తరాన గల పర్వత శ్రేణి
(వింధ్య)

57. ఖనిజ సంపద ఎక్కువగా గల పీఠభూమి
(చోటానాగపూర్ పీఠభూమి)

దీప్యపకల్ప పీఠభూమి

58. దక్కన్ పీఠభూమి ఉత్తర సరిహద్దు

(సాత్పుర శ్రేణి)

59. దక్కన్ పీఠభూమి తూర్పు సరిహద్దు

(తూర్పు కనుమలు)

60. దక్కన్ పీఠభూమి పశ్చిమ సరిహద్దు

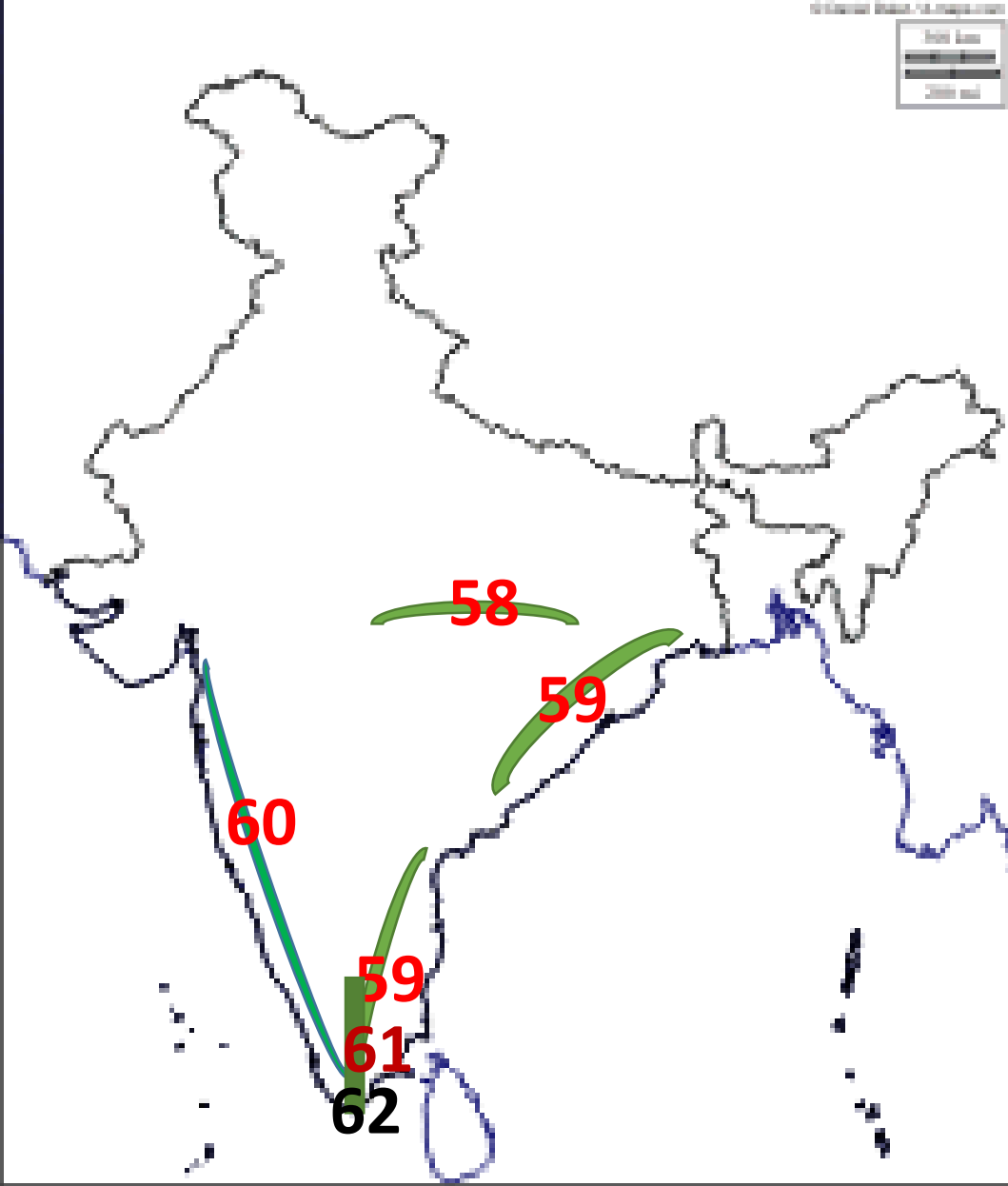
(పశ్చిమ కనుమలు – సహ్యాద్రి పర్వతాలు)

61. దక్కన్ పీఠభూమి దక్షిణ సరిహద్దు

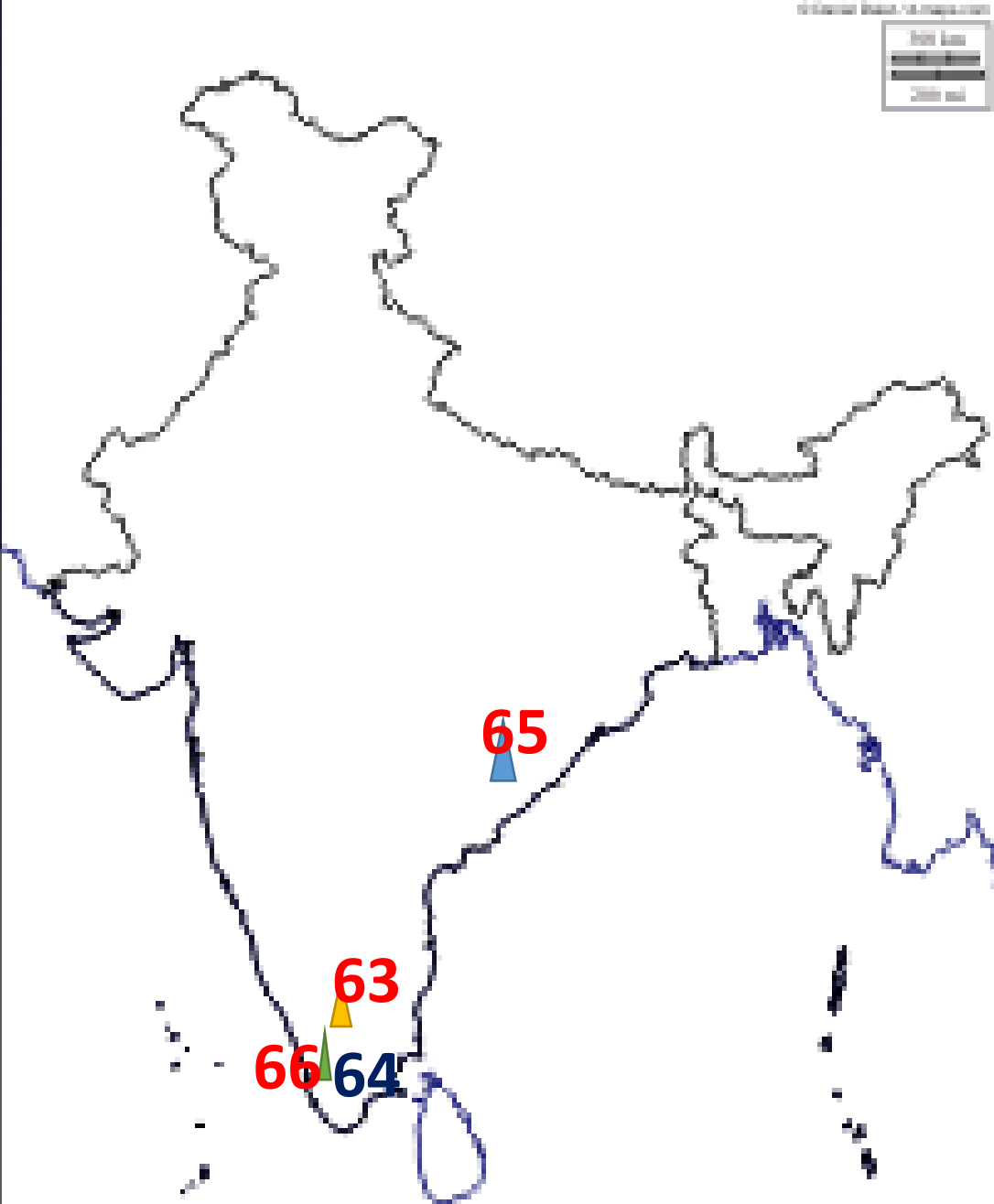
(నీలగిరి పర్వతాలు)

62. తూర్పు,పశ్చిమ కనుమలను కలుపు పర్వత

శ్రేణి (నీలగిరి పర్వతాలు)

ద్వీపకల్ప పీఠభుమి

63. నీలగిరి కొండలలో ఎత్తైన శిఖరం
(దొడబెట్ట)

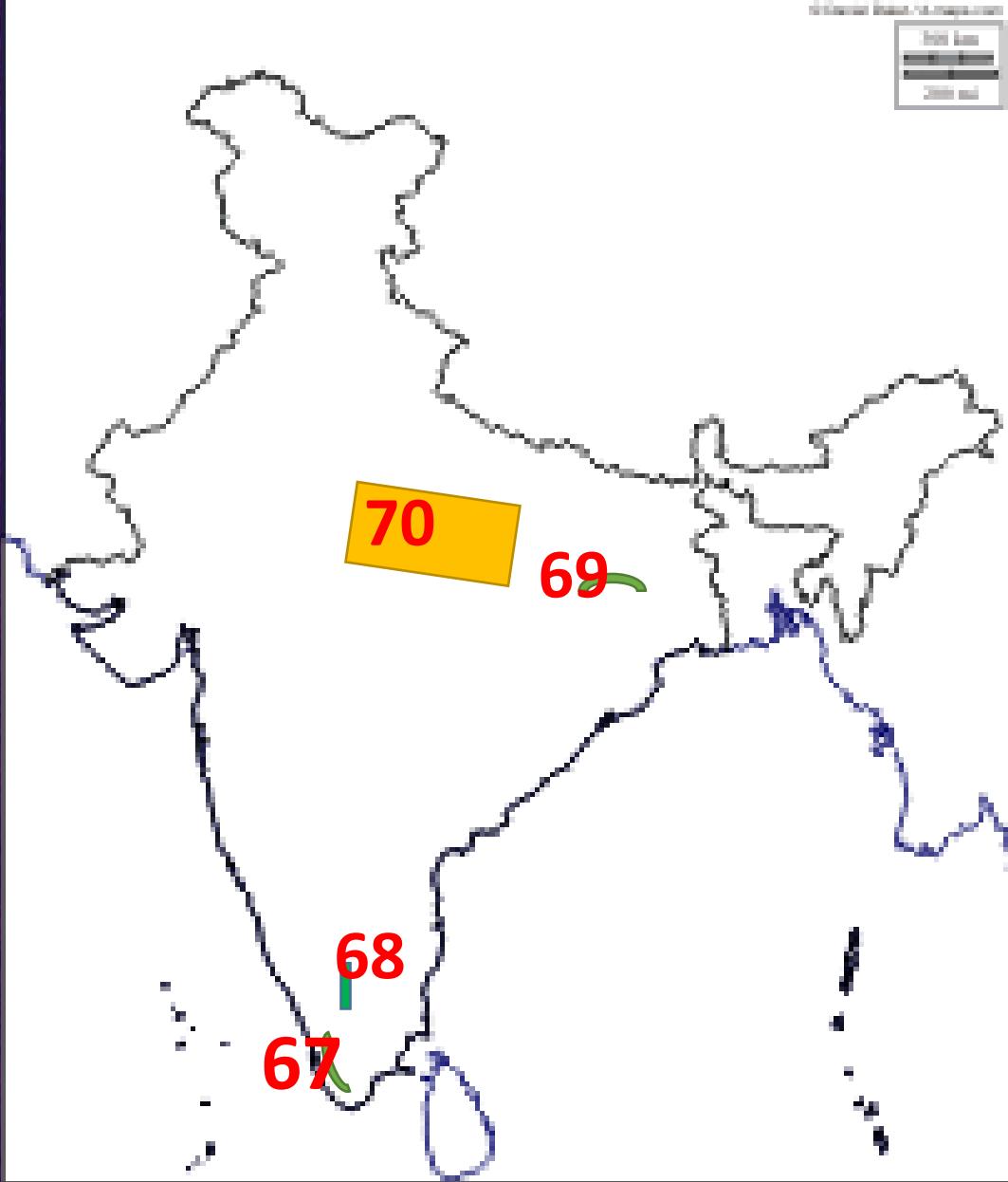
64. పశ్చిమ కనుమలలో ఎత్తైన శిఖరం
(అనైముడి)

65. తూర్పు కనుమలలో ఎత్తైన శిఖరం
(అరొయా కొండ)

66. దక్షిణ భారతదేశంలో ఎత్తైన శిఖరం
(అనైముడి)

ద్వీపకల్ప పీఠభూమి

67. కార్ణాటకం కొండలు (కేరళ)

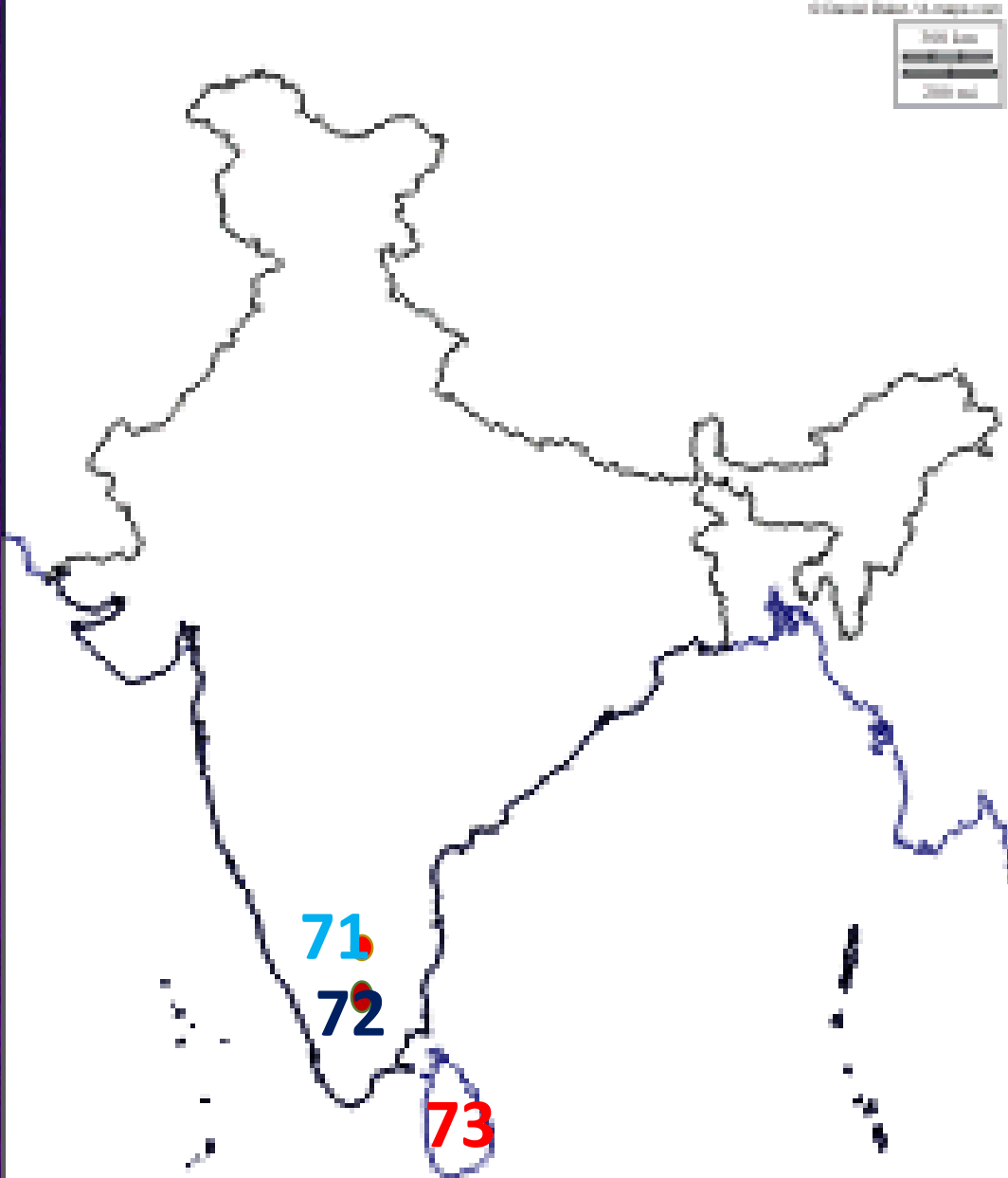
68. పశ్చిమ కొండలు (తమిళనాడు)

69. రాజమహల్ కొండలు

70. భుందేల్ ఖాండ్, బాగల్ ఖాండ్ ఉన్నత భూములు

ద్వీపకల్ప పీఠభుమి

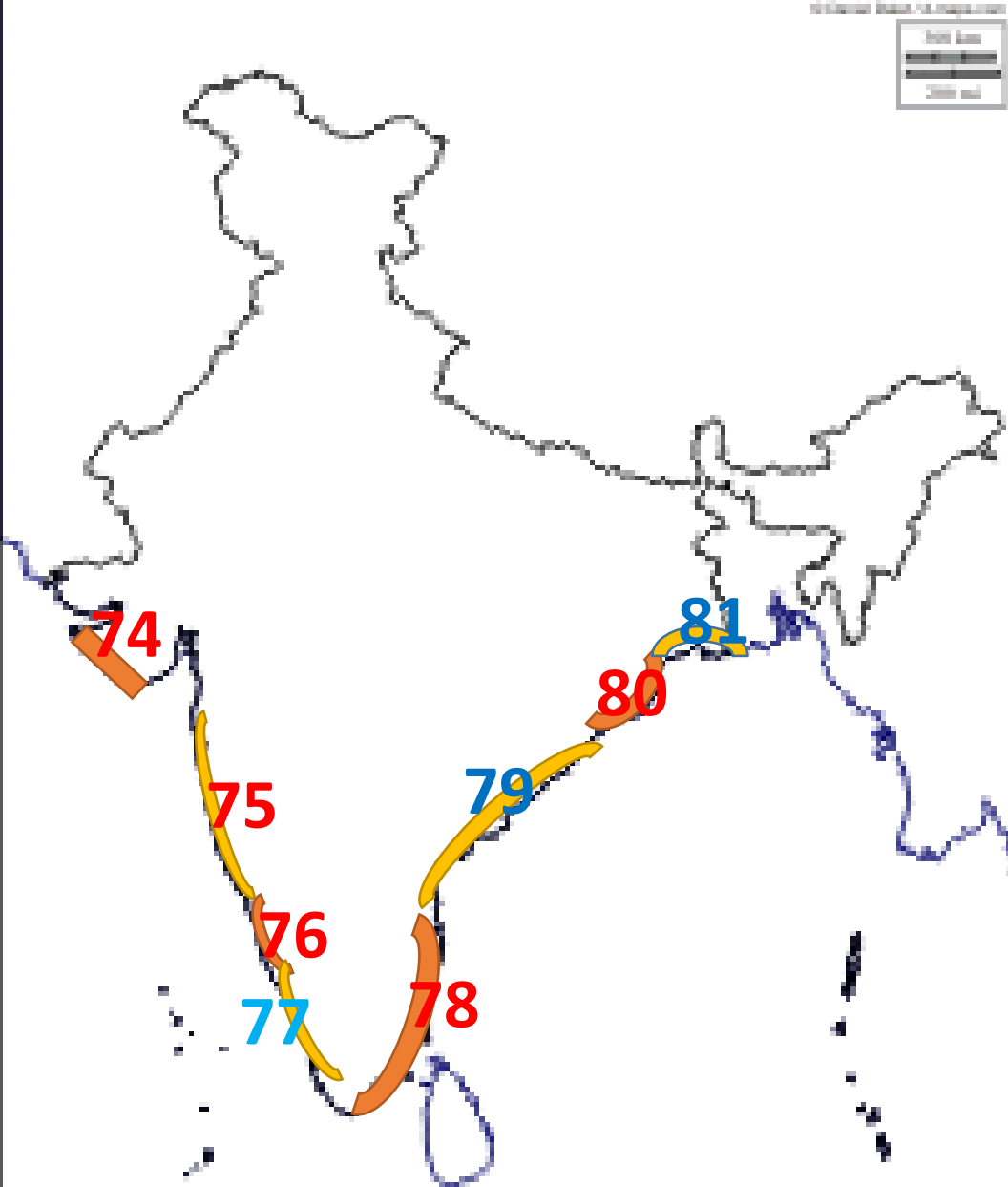
71. ఉటి (ఉదకమండలం)

72. కొడైకెనాల్

73.జల భాగంలో భారతదేశానికి దగ్గరిగా గల దేశం
(శ్రీలంక)

తీర మైదానాలు

74. గుజరాత్ తీరం(గుజరాత్)

75. కొంకణ్ తీరం (మహారాష్ట్ర, గోవా)

76. కెనరా తీరం (కర్ణాటక)

77. మలబార్ తీరం(కేరళ)

78. కొరమండల్ తీరం (తమిళనాడు)

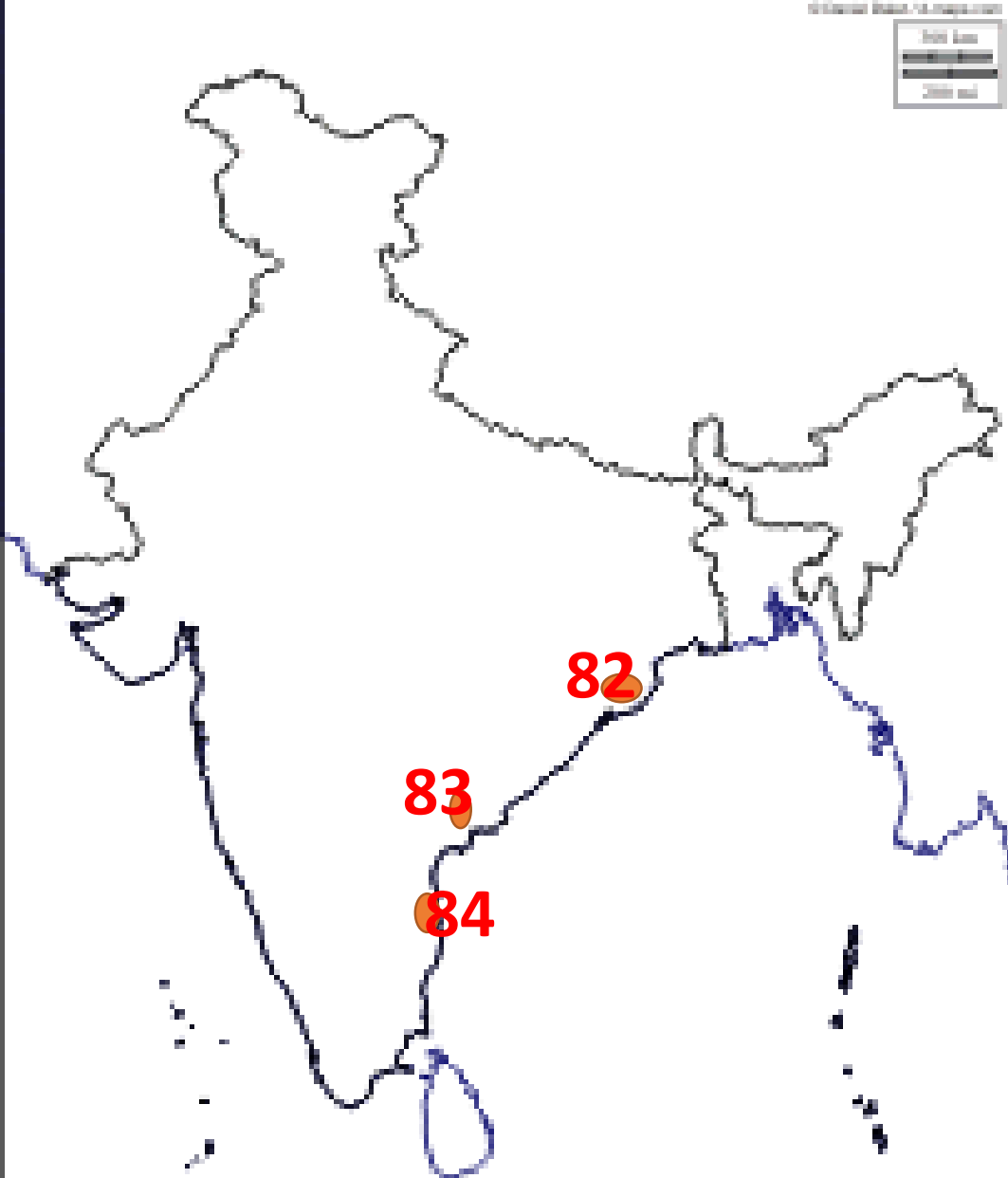
79. సర్కార్ తీరం (ఆంధ్రప్రదేశ్)

80. ఉత్కల్ తీరం(ఒడిస్సా)

81. వంగ తీరం (పశ్చిమ బెంగాల్)

తీర మైదానాలు

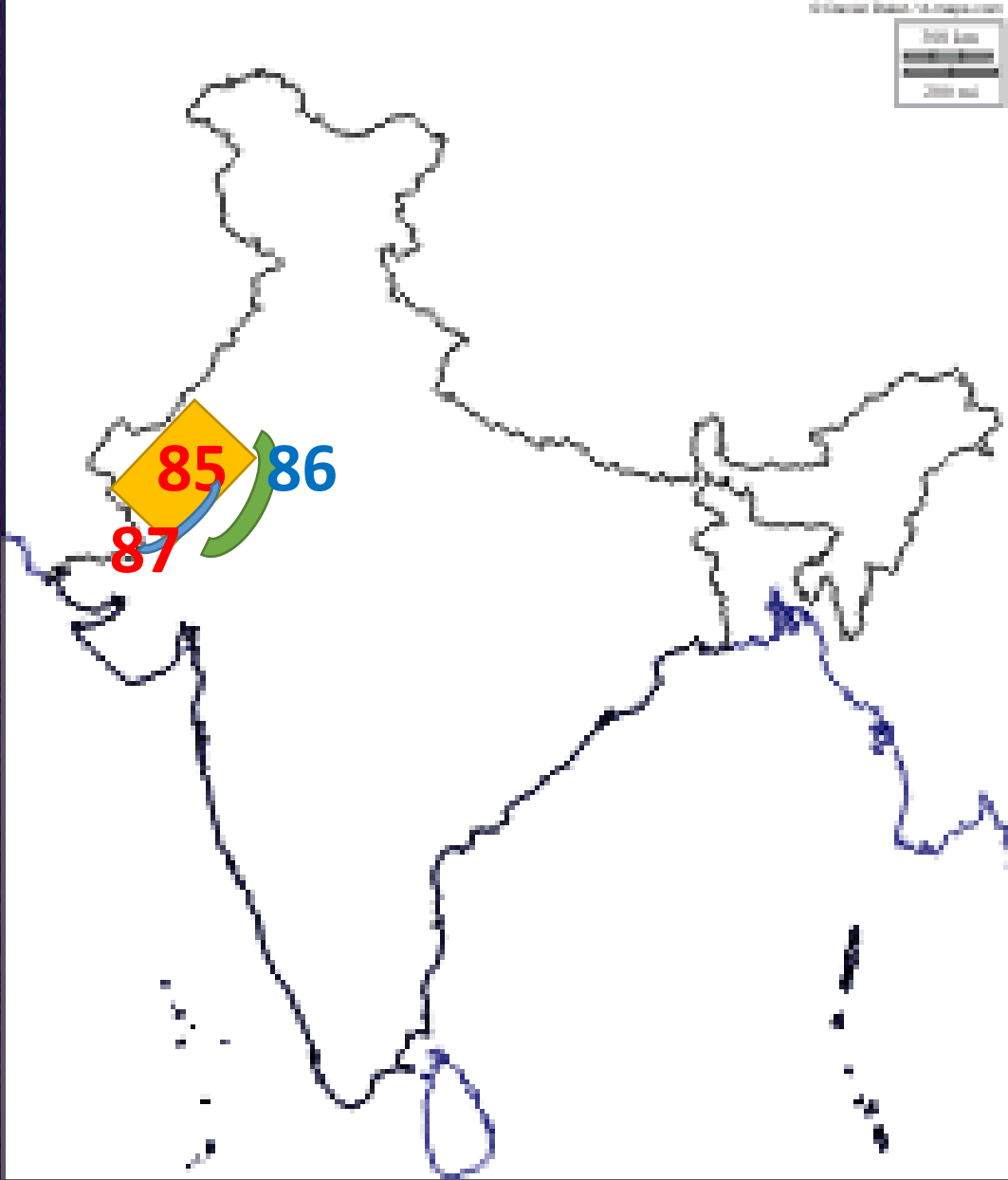

82. ఒడిస్సాలోని సరస్సు (చిల్కా సరస్సు)

83. ఆంధ్రప్రదేశ్ లో మంచినీటి సరస్సు
(కొల్లేరు)

84. ఆంధ్రప్రదేశ్ లో ఉప్పునీటి సరస్సు
(పులికాట్)

గొప్ప ఎడారి

85. భారతదేశంలో గొప్ప ఎడారి (థార్ ఎడారి)

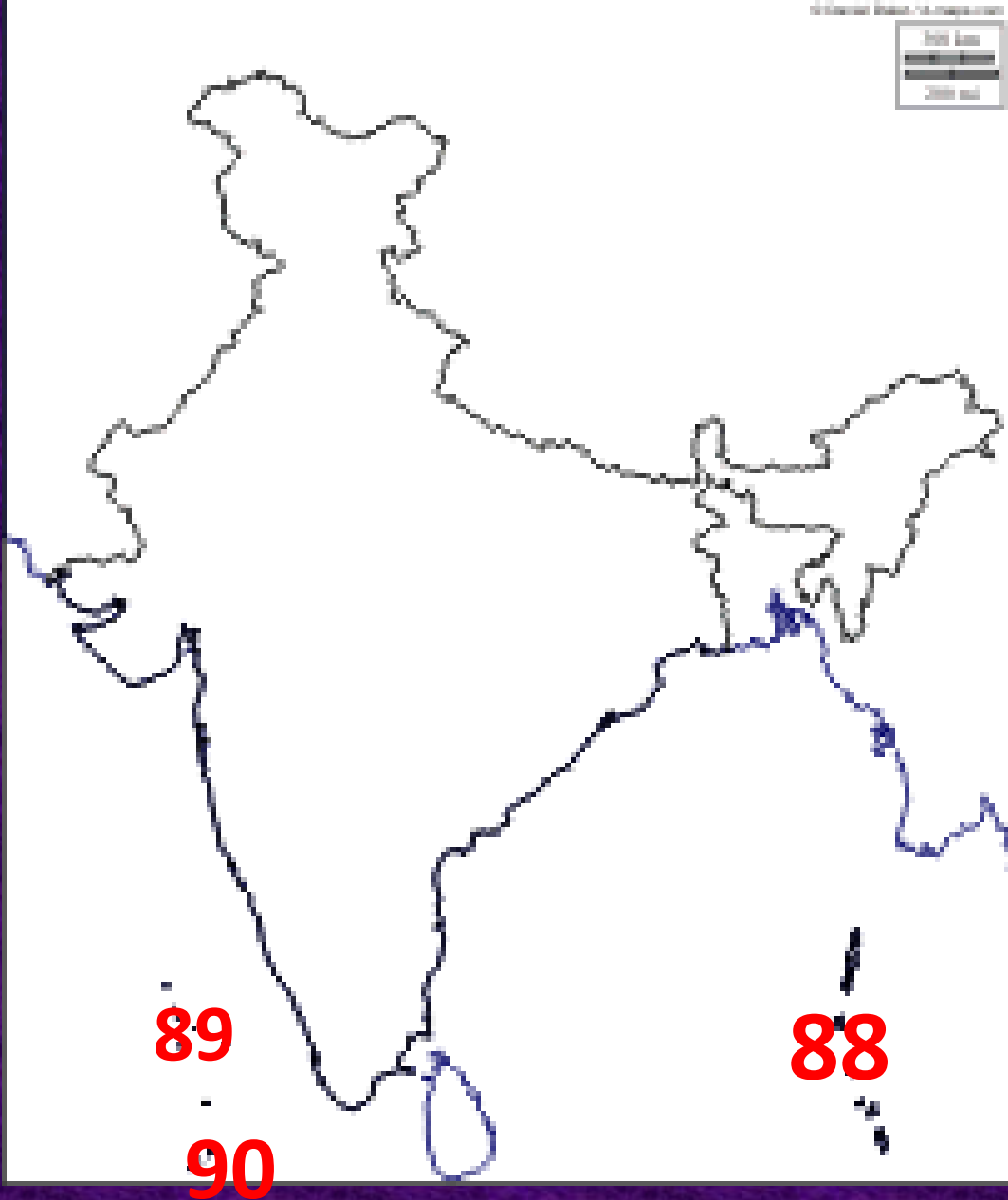
86. థార్ ఎడారి ఎర్వడటానికి కారణమైన

పర్వతశ్రేణి (ఆరావళి)

87. థార్ ఎడారిలో ప్రవహించు నది(లూని నది)

దీవులు

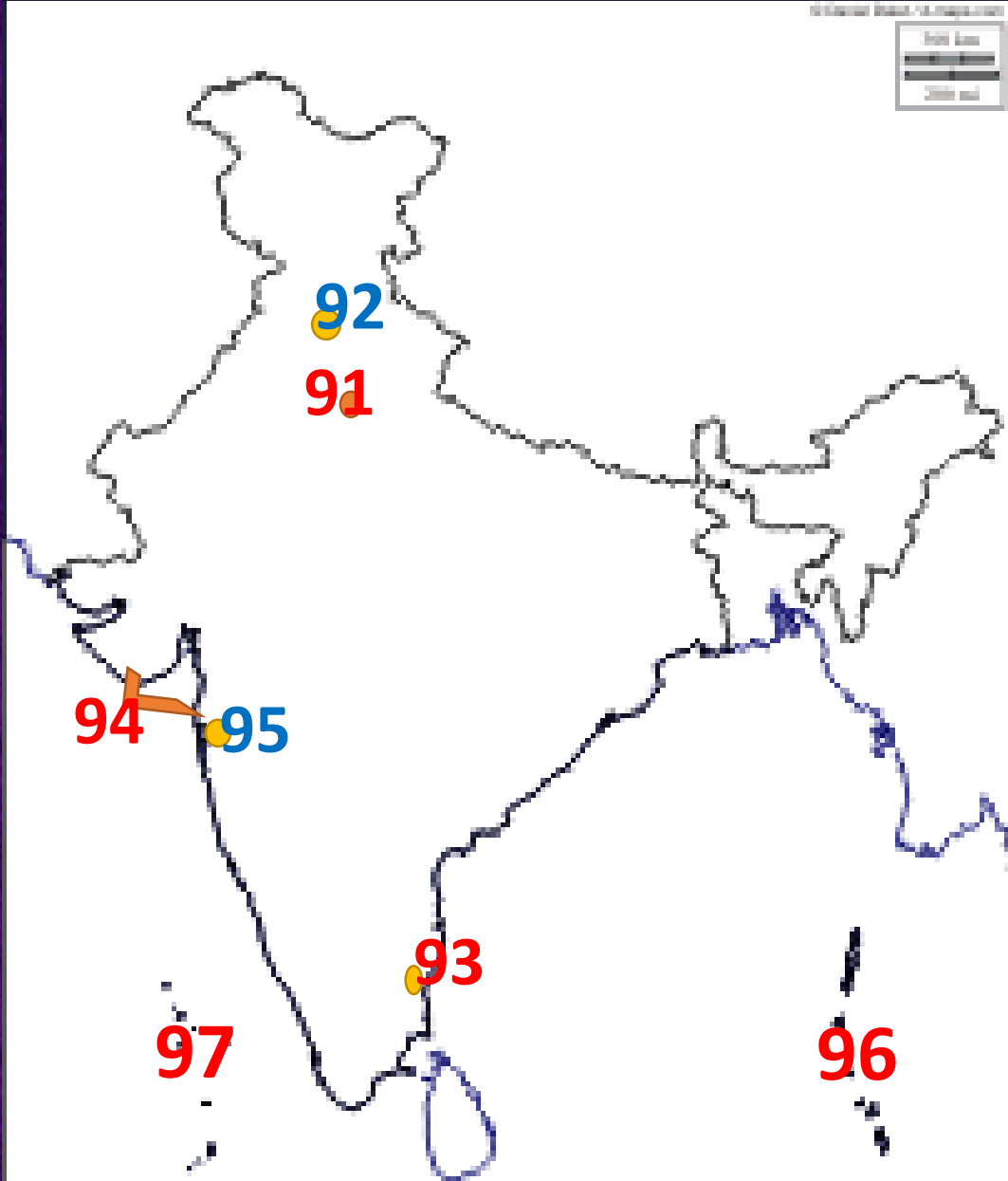
88. అన్ని పర్వత ఉద్భవం వలన ఏర్పడిన దీవులు (అండమాన్ నికోబార్ దీవులు)

89. ప్రవాళబత్తిక దీవులు (లక్షదీవులు)

90. లక్షదీవులకు దగ్గరగా గల దేశం(మాల్దీవులు)

కేంద్ర పాలిత ప్రాంతాలు

91. జాతీయ రాజధాని ప్రాంతం(న్యూ ఢిల్లీ)

92. చండీఘర్

93. పాండిచ్చేరి

94. డయ్యు, డామన్

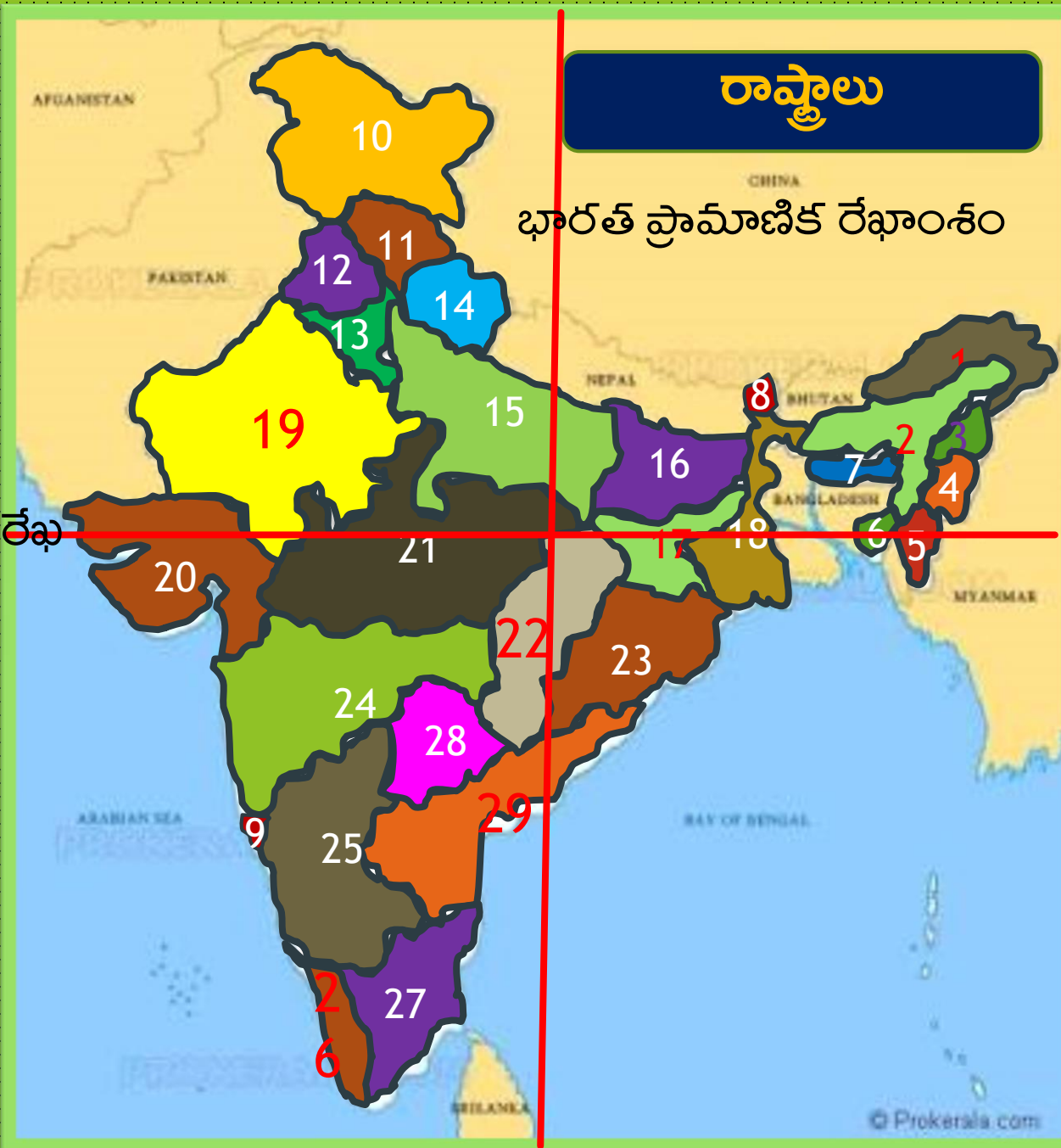
95. దాద్రానగర్ హవేలి

96. అండమాన్ నికోబార్ దీవులు

97. లక్షదీవులు

కర్కటరేఖ

1. అరుణాచల్ ప్రదేశ్

2. అస్సాం

3. నాగాలాండ్

4. మణిపూర్

5. మిజోరాం

6. త్రిపుర

7. మేఘాలయ

8. సిక్కిం

9. గోవా

10. జమ్మూ & కాశ్మీర్

11. హిమాచల్ ప్రదేశ్

12. పంజాబ్

13. హర్యానా

14. ఉత్తర ఖండ్

15. ఉత్తరప్రదేశ్

16. బీహార్

17. ఝార్ఖండ్

18. ఏశ్వమి బెంగాల్

19. రాజస్థాన్

20. గుజరాత్

21. మధ్యప్రదేశ్

22. ఛత్తీస్ ఘడ్

23. ఒడిస్సా

24. మహారాష్ట్ర

25. కర్ణాటక

26. కేరళ

27. తమిళనాడు

28. తెలంగాణ

29. ఆంధ్రప్రదేశ్

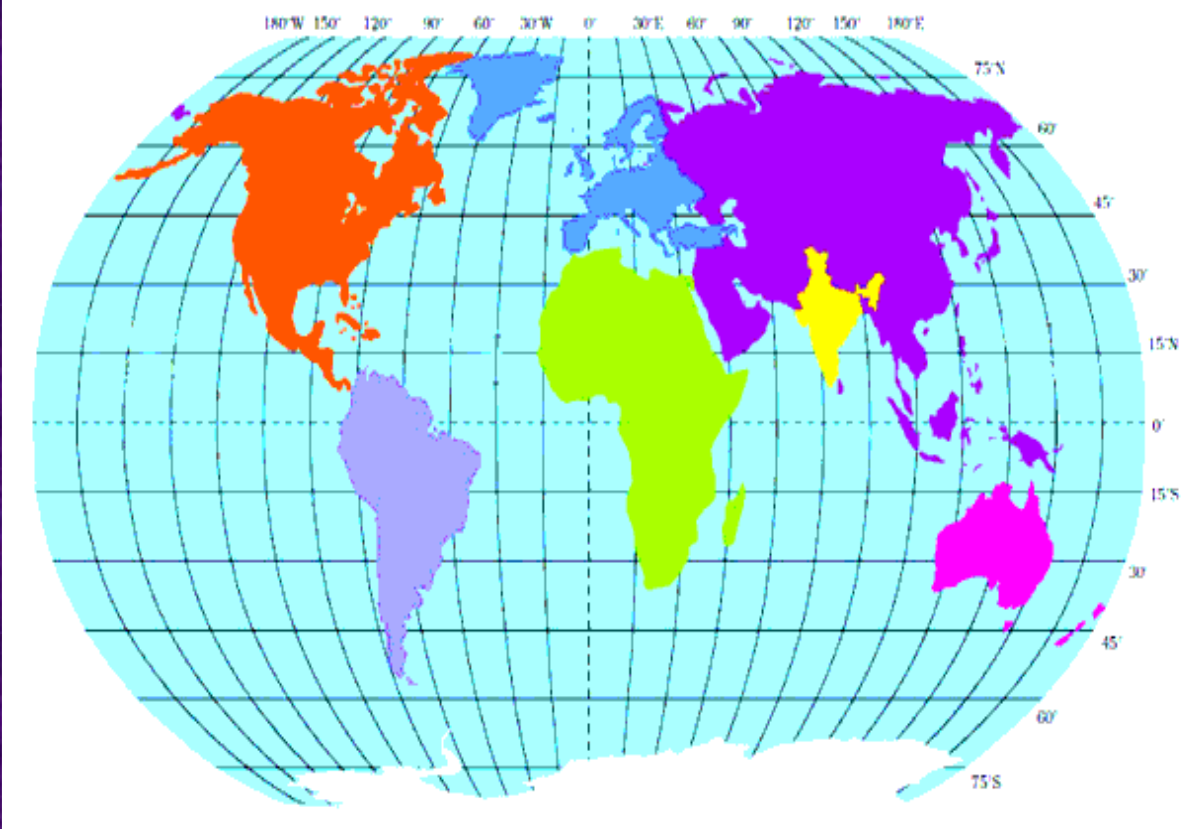

పటాన్ని చదవటం

1. దిగువ ప్రపంచ పటాన్ని చదివి, క్రింద ఇవ్వబడిన ప్రశ్నలకు సమాధానాలు రాయండి.

1. అక్షాంశాలు పేరంగా భారతదేశం
ఏ అర్ధగోళంలో కలదు?

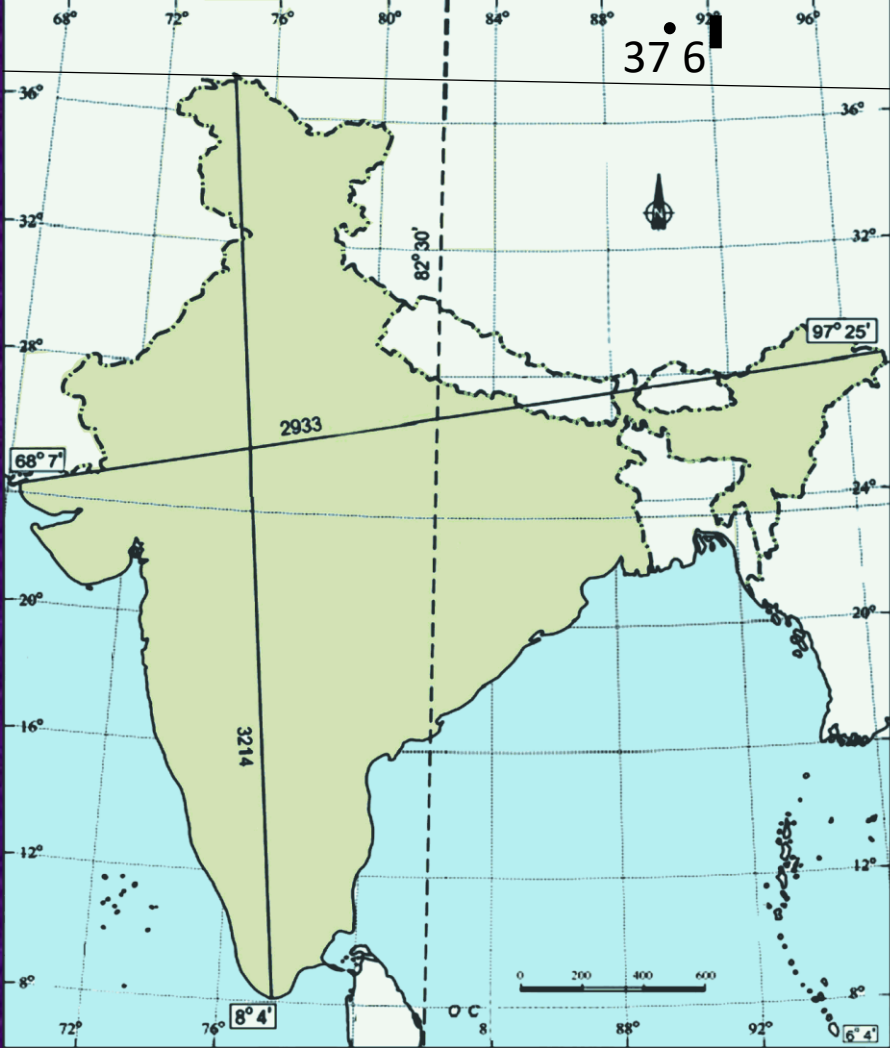
ఉత్తర అర్ధగోళం

2. రేఖాంశాలు పేరంగా భారతదేశం
అర్ధగోళంలో కలదు?

తూర్పు అర్ధగోళం

2. దిగువ భారతదేశ పటాన్ని చదివి, క్రింద ఇవ్వబడిన ప్రశ్నలకు సమాధానాలు రాయండి.

1. భారతదేశానికి పూర్తిగా దక్షిణాన గల అక్షాంశం ఏది?

8 డిగ్రీల 4 ని. ఉత్తర అక్షాంశం

2. భారతదేశానికి పూర్తిగా పశ్చిమాన గల రేఖాంశం ఏది?

68 డిగ్రీల 7 ని. తూర్పు రేఖాంశం

3. భారతదేశ ప్రామాణిక రేఖాంశం ఏది?

82 డిగ్రీల 30 ని. తూర్పు రేఖాంశం

3. దిగువ భారతదేశ పటాన్ని చదివి, క్రింద ఇవ్వబడిన ప్రశ్నలకు సమాధానాలు రాయండి.

1. దక్కన్ పీఠభూమి తూర్పు సరిహద్దు?

తూర్పు కనుమలు

2. ఏగుల లోయలో ప్రవహించు నది?

నర్మద

3. భారతదేశ వాయువ్య భాగాన గల పర్వత శ్రేణి?

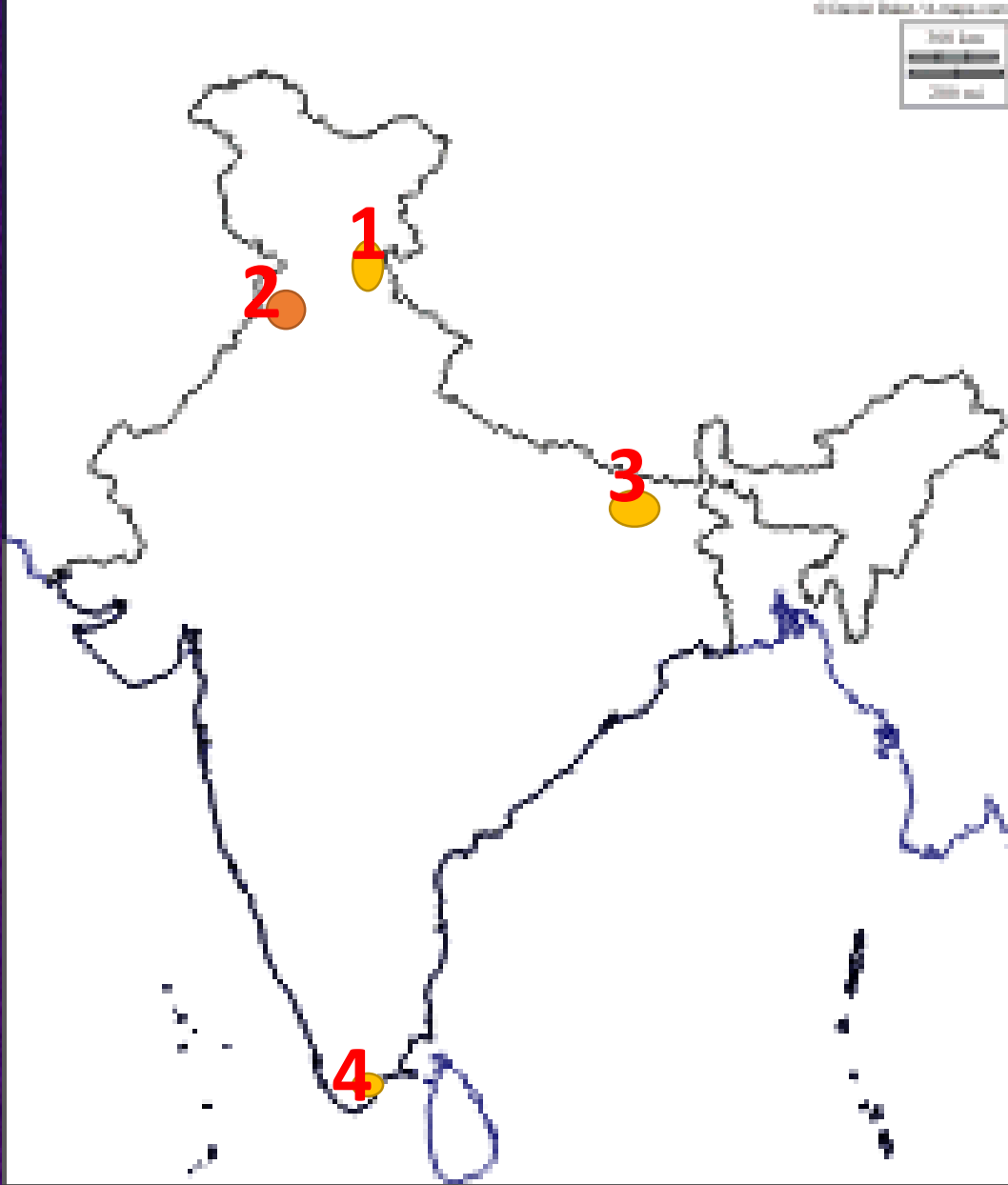
ఆరావళి

పాఠం

2

అభివృద్ధి భావనలు

ముఖ్యమైన రాష్ట్రాలు

1. విద్యా విప్లవం సంభవించిన రాష్ట్రం
(హిమాచల్ ప్రదేశ్)
2. పంజాబ్
3. బీహార్
4. కుడంకుళం (తమిళనాడు)

సరిహద్దు దేశాలు

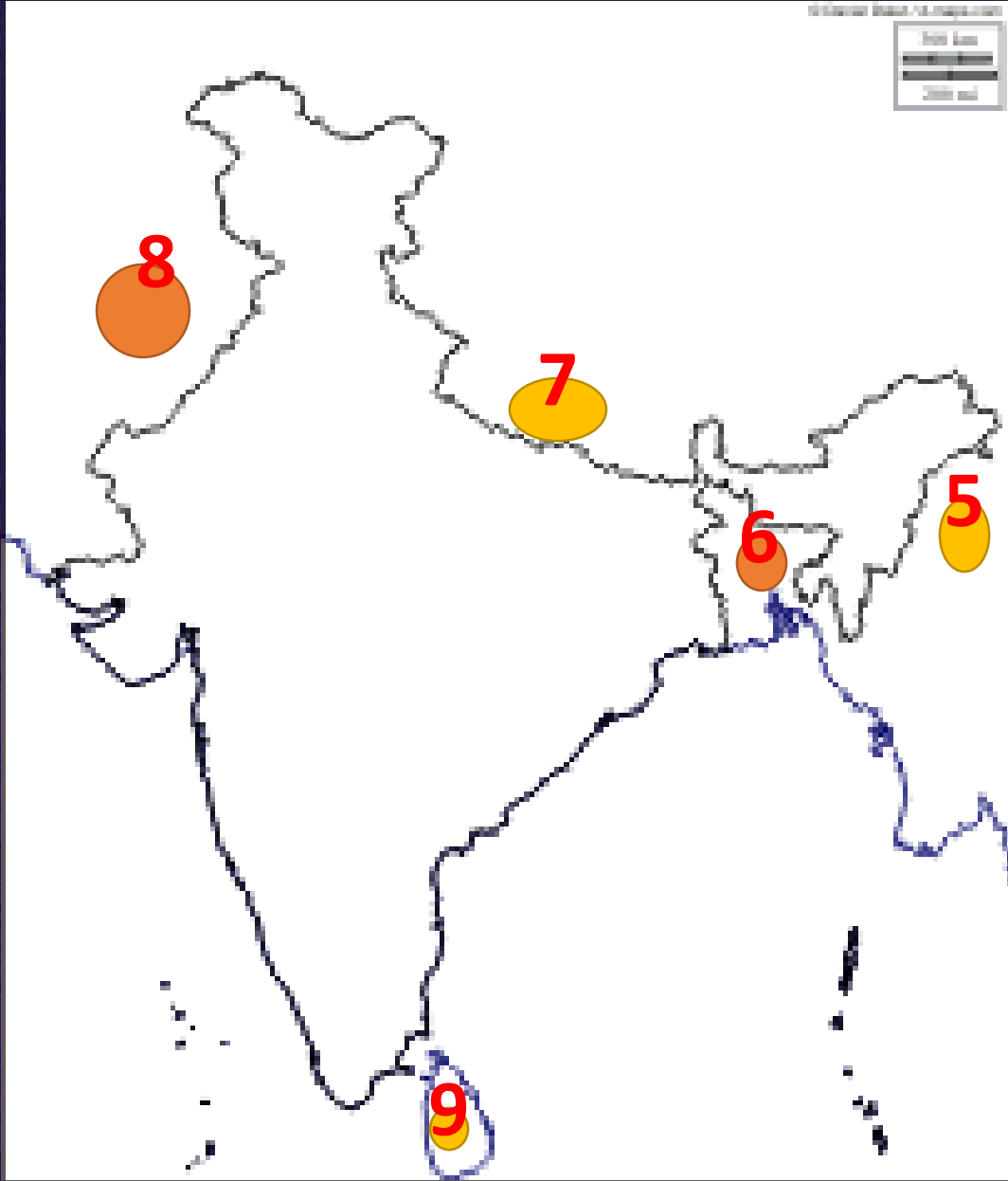
5. మయన్మార్

6. బంగ్లాదేశ్

7. ఎవరెస్ట్ శిఖరం గల దేశం (నేపాల్)

8. పాకిస్తాన్

9. భారత్ దేశం కంటే మానవాభివృద్ధి
లో మంచి స్థానంలో గల దేశం
(శ్రీలంక)

పాఠం

3

ఉత్పత్తి - ఉపాధి

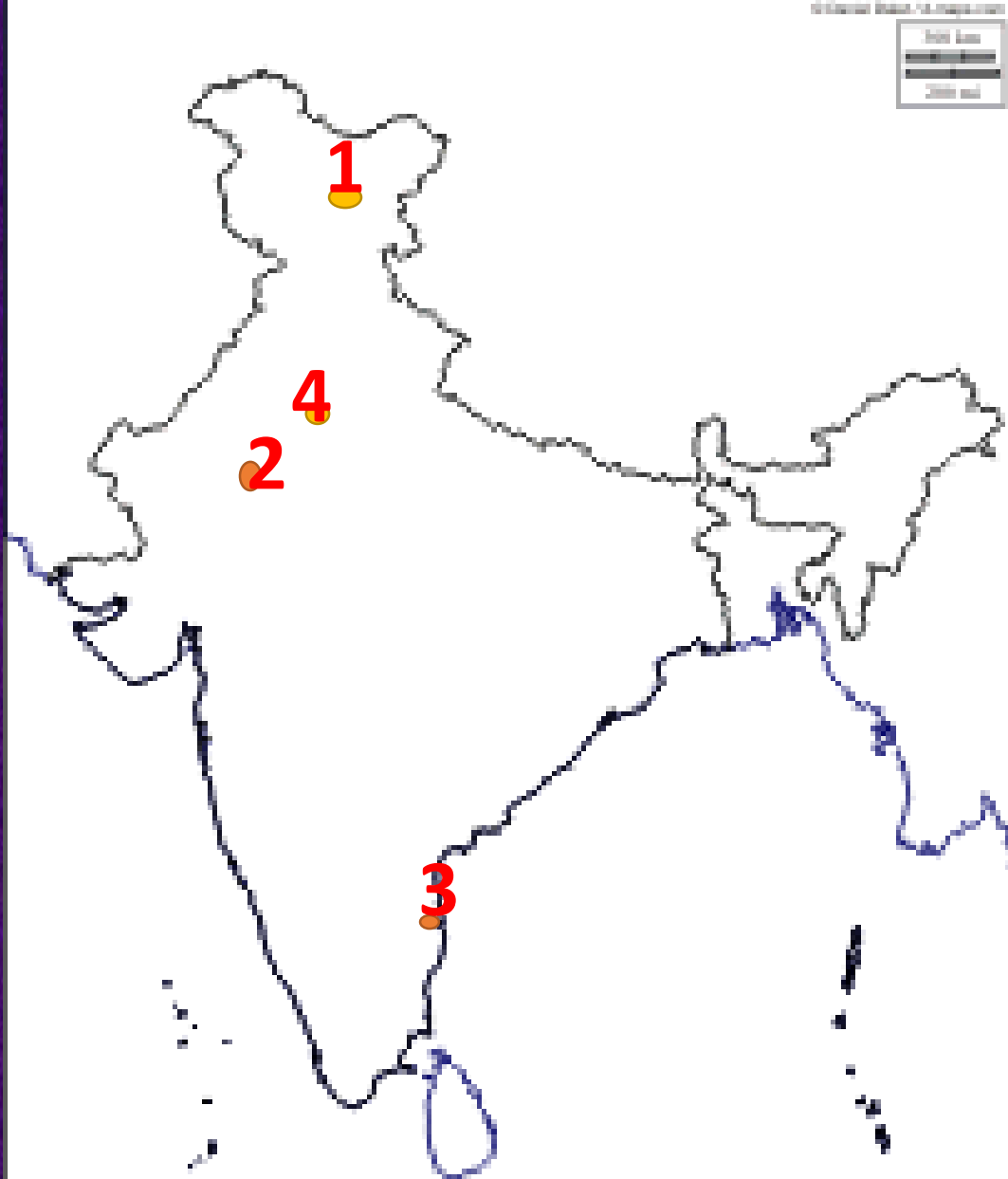

పాఠం

4

భారతదేశ శీతోష్ణస్థితి

ముఖ్యమైన ప్రదేశాలు

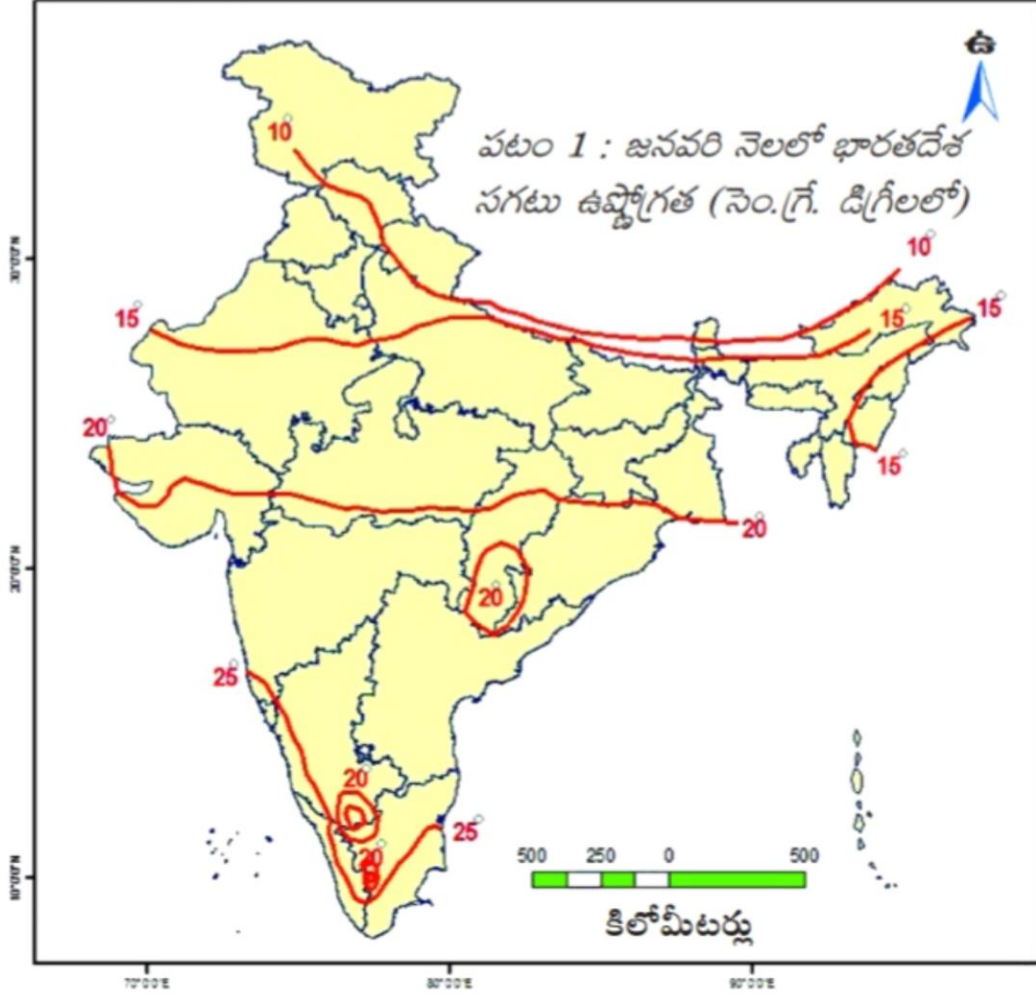
1. లేహ్

2. జైపూర్

3. తమిళనాడు రాజధాని(చెన్నై)

4. న్యూ ఢిల్లీ

1. దిగువ భారతదేశ పటాన్ని చదివి, క్రింది ప్రశ్నలకు సమాధానాలు రాయండి.

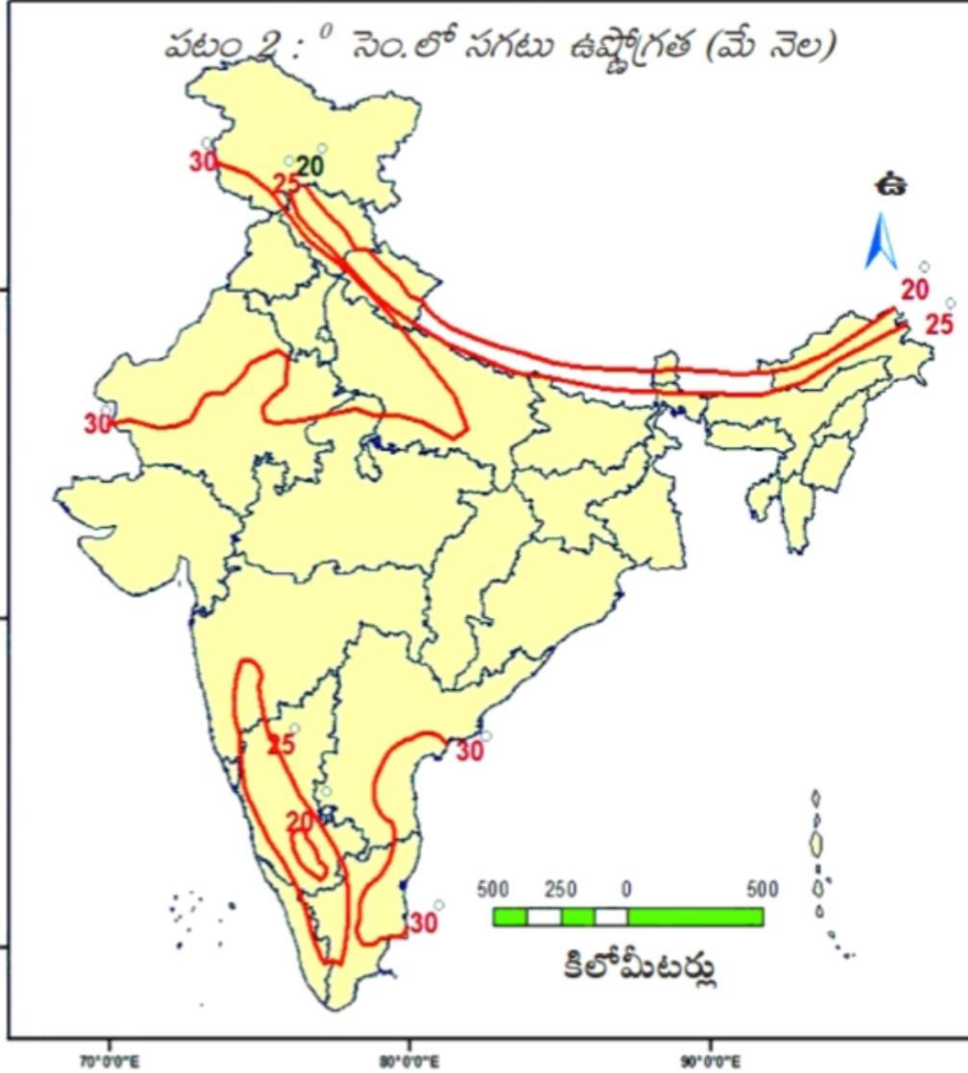
1.జనవరిలో 10 డిగ్రీల సెం. సగటు ఉష్ణోగ్రతలు నమోదైన రాష్ట్రాలు ఏవి?

జమ్మూ కాశ్మీర్, హిమాచల్ ప్రదేశ్, ఉత్తరాంచల్, సిక్కిం

2.జనవరిలో 20 డిగ్రీల సెం. సగటు ఉష్ణోగ్రతలు నమోదైన రాష్ట్రాలు ఏవి?

గుజరాత్,మధ్యప్రదేశ్,ఛత్తీస్ ఘడ్,ఒడిస్సా

2. దిగువ భారతదేశ పటాన్ని చదివి, క్రింది ప్రశ్నలకు సమాధానాలు రాయండి.

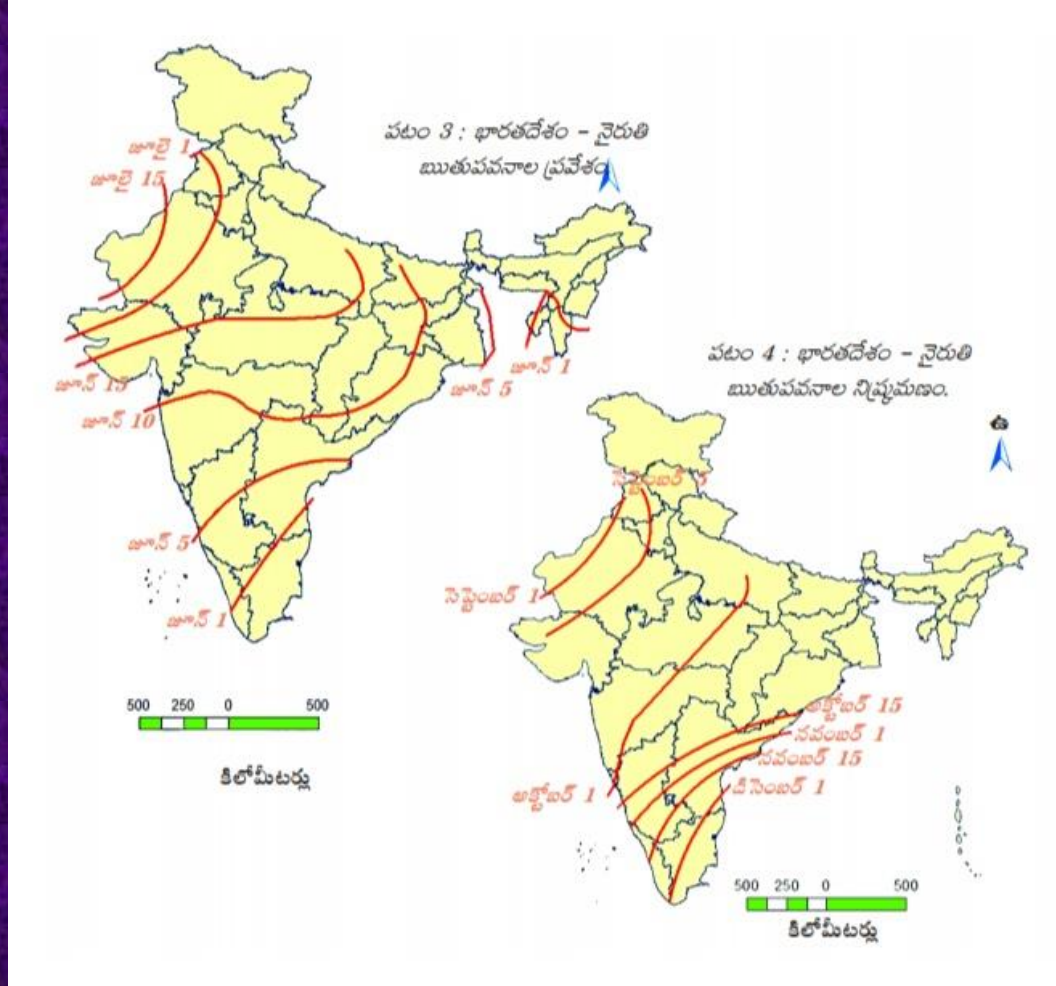
1. జనవరిలో 30 డిగ్రీల సెం. సగటు ఉష్ణోగ్రతలు నమోదైన రాష్ట్రాలు ఏవి?

ఆంధ్రప్రదేశ్, తమిళనాడు, రాజస్థాన్ మొ.

2. 25 డిగ్రీల సెం. నమోదైన పరిసర ప్రాంతాలలో 20 డిగ్రీల సెం. వృత్తం ఏర్పడటానికి కారణం?

ఆ ప్రాంతాలు పర్వత ప్రాంతాలు కావటం

3. దిగువ భారతదేశ పటాన్ని చదివి, క్రింది ప్రశ్నలకు సమాధానాలు రాయండి.

1. నైరుతి రుతుపవనాలు మొదట ప్రవేశించు రాష్ట్రం?

కేరళ

2. గుజరాత్ లో నైరుతి రుతుపవనాలు మొదటగా ఎప్పుడు ప్రవేశిస్తుంది?

జూన్ 15

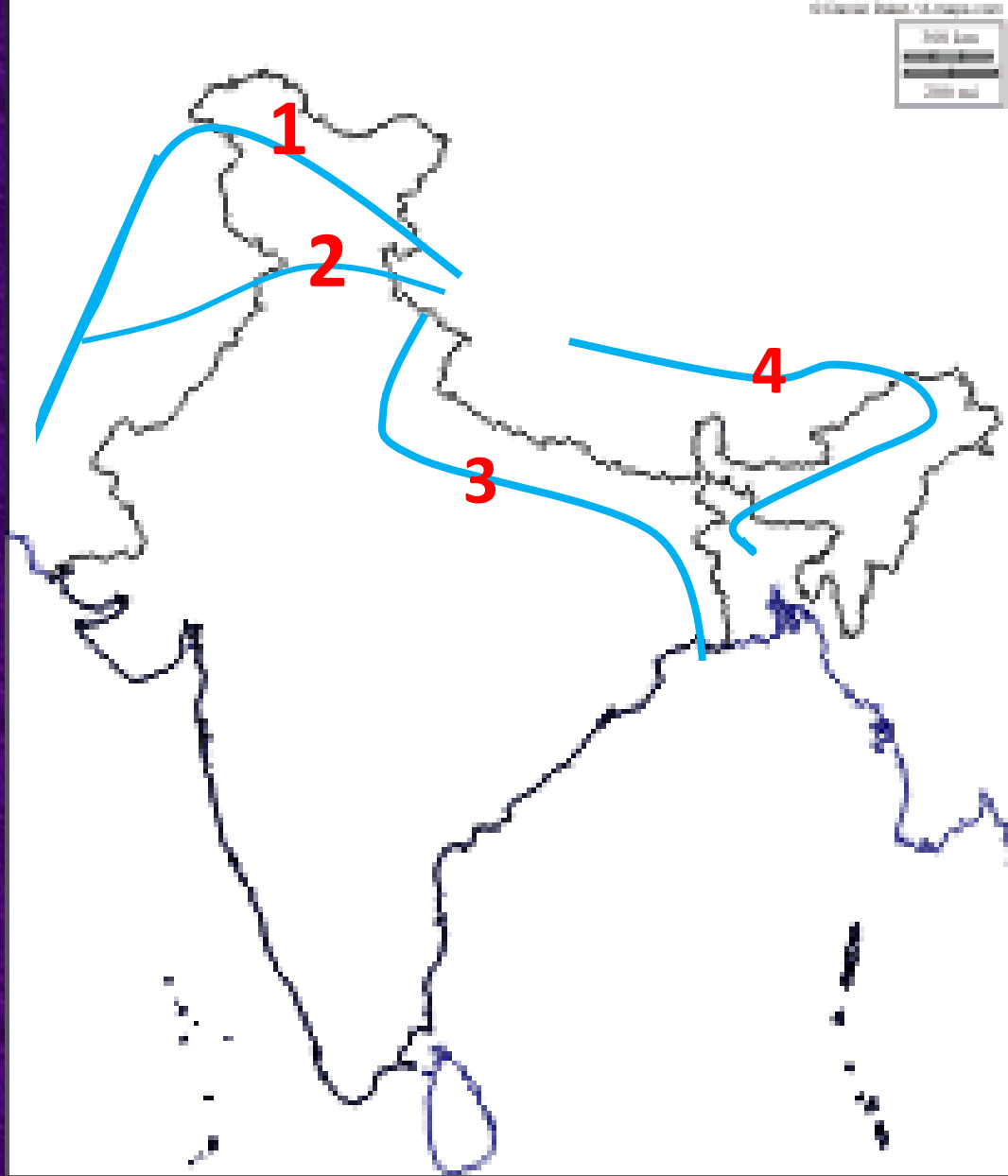
3. చివరగా నైరుతి రుతుపవనాలు ప్రవేశించు రాష్ట్రం?

రాజస్థాన్

పాఠం

5

భారతదేశ నదులు, నీటి వనరులు

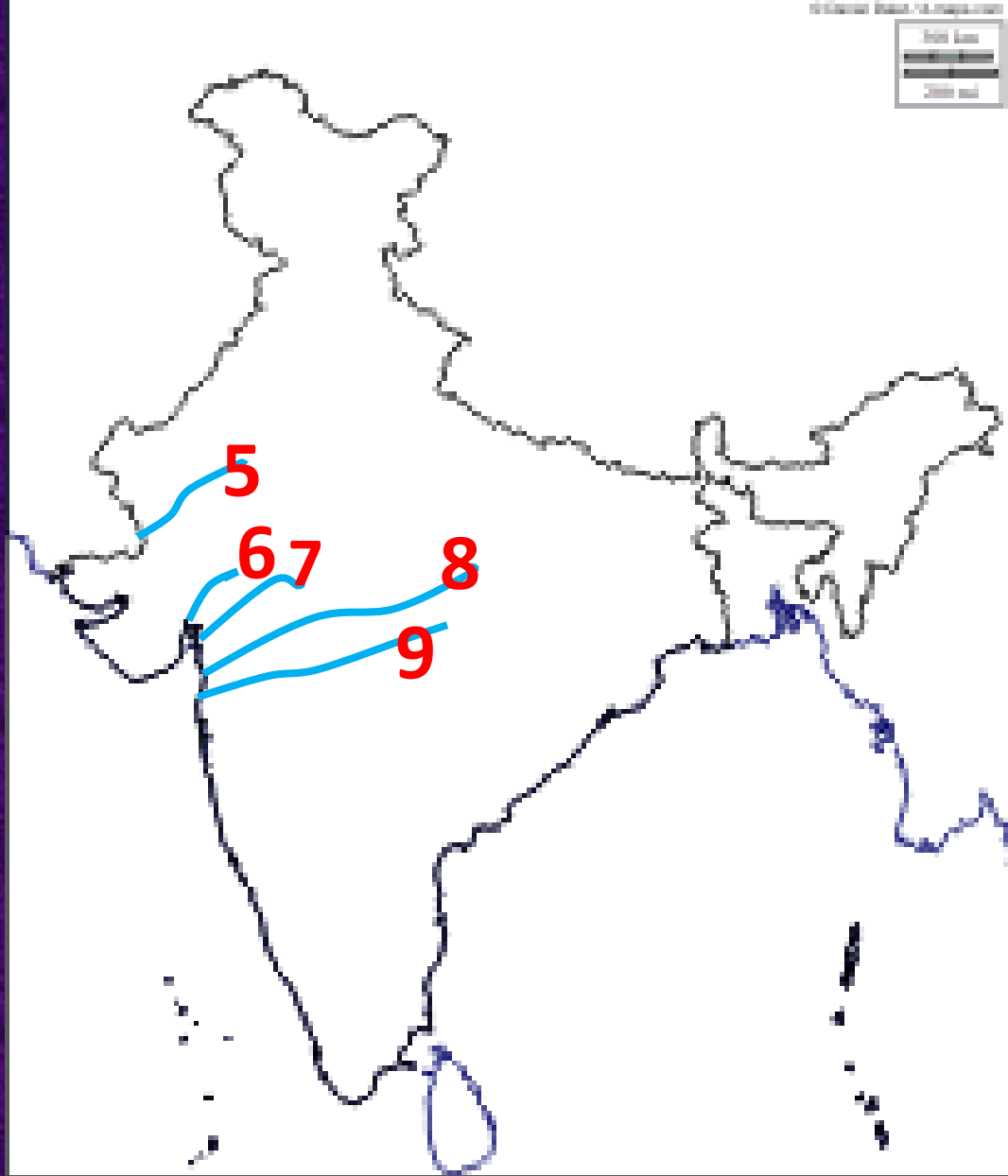
హిమాలయ నదులు

1. సింధు

2. సట్లెజ్

3. గంగా

4. బ్రహ్మపుత్ర

ద్వీపకల్ప నదులు

5. లూని

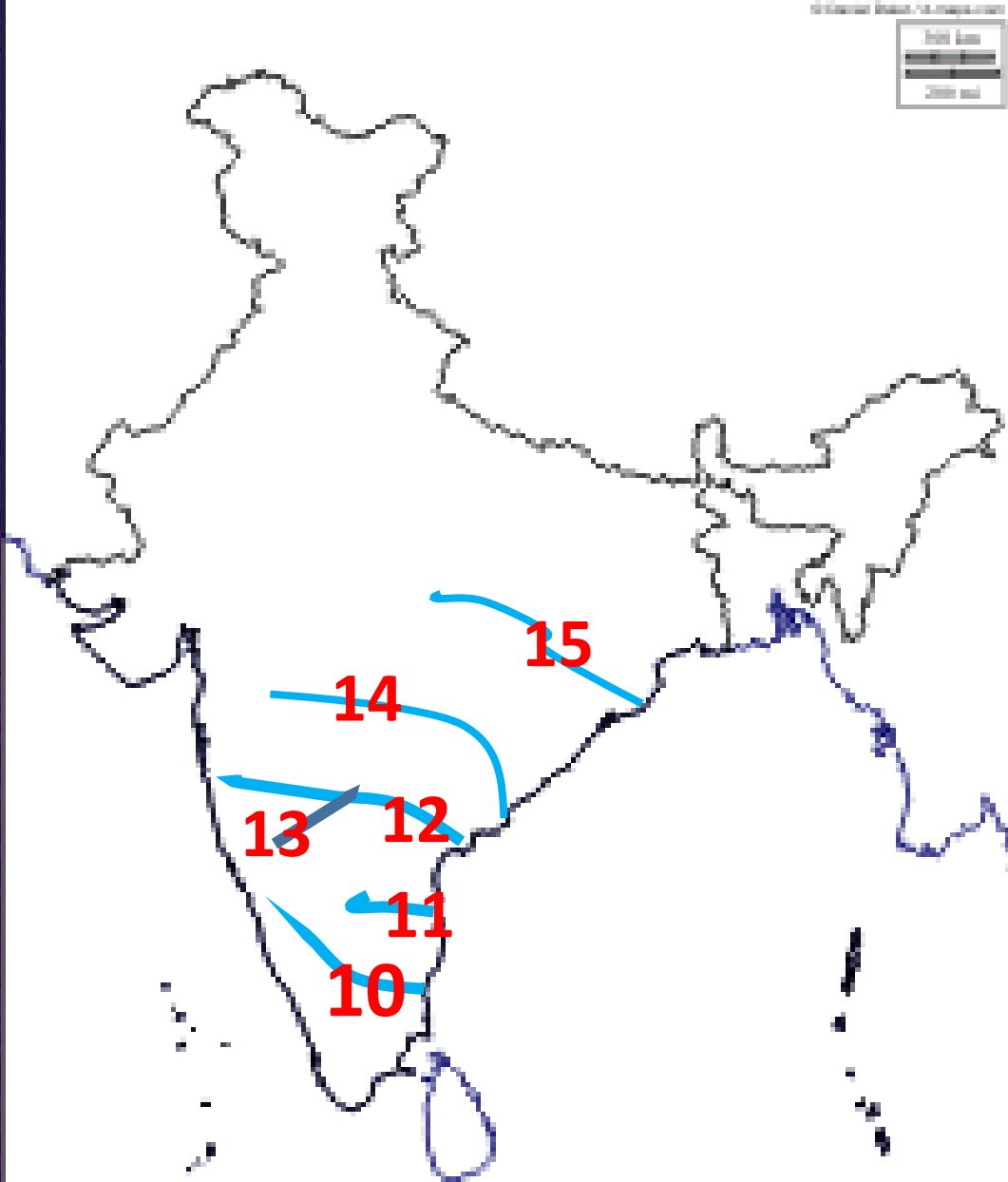
6. సబర్మతి

7. మహి నది

8. నర్మద

9. తపతి

ద్వీపకల్ప నదులు

10. కావేరి

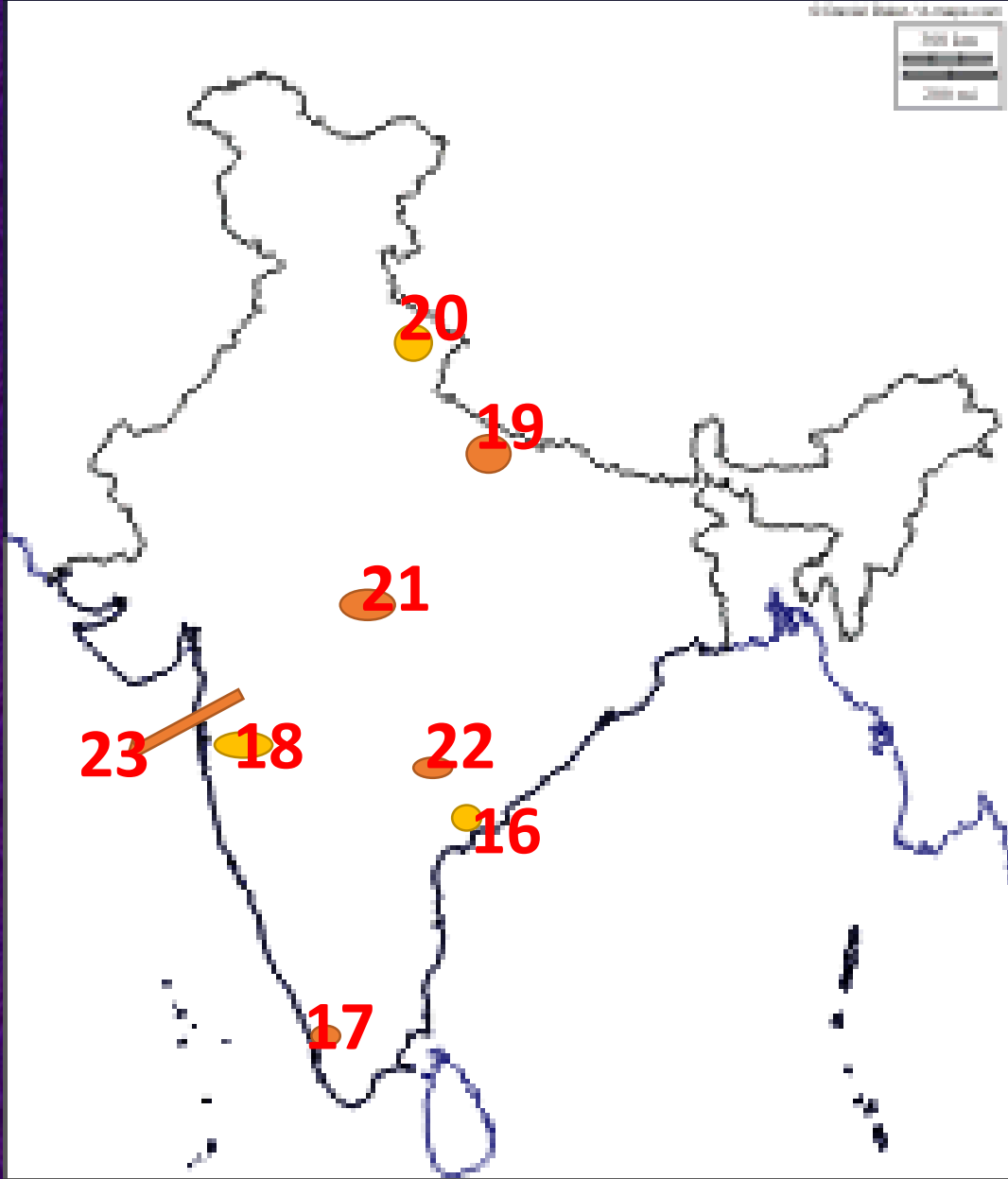
11. పెన్నా

12. ద్వీపకల్ప నదులలో రెండవ పాడవైన నది (కృష్ణా నది)

13. తుంగభద్ర

14. అతి పాడవైన ద్వీపకల్ప నది (గోదావరి)

15. మహానది

ముఖ్యమైన రాష్ట్రాలు, ప్రదేశాలు

16. ఆంధ్రప్రదేశ్

17. కేరళ

18. మహారాష్ట్ర

19. ఉత్తరప్రదేశ్

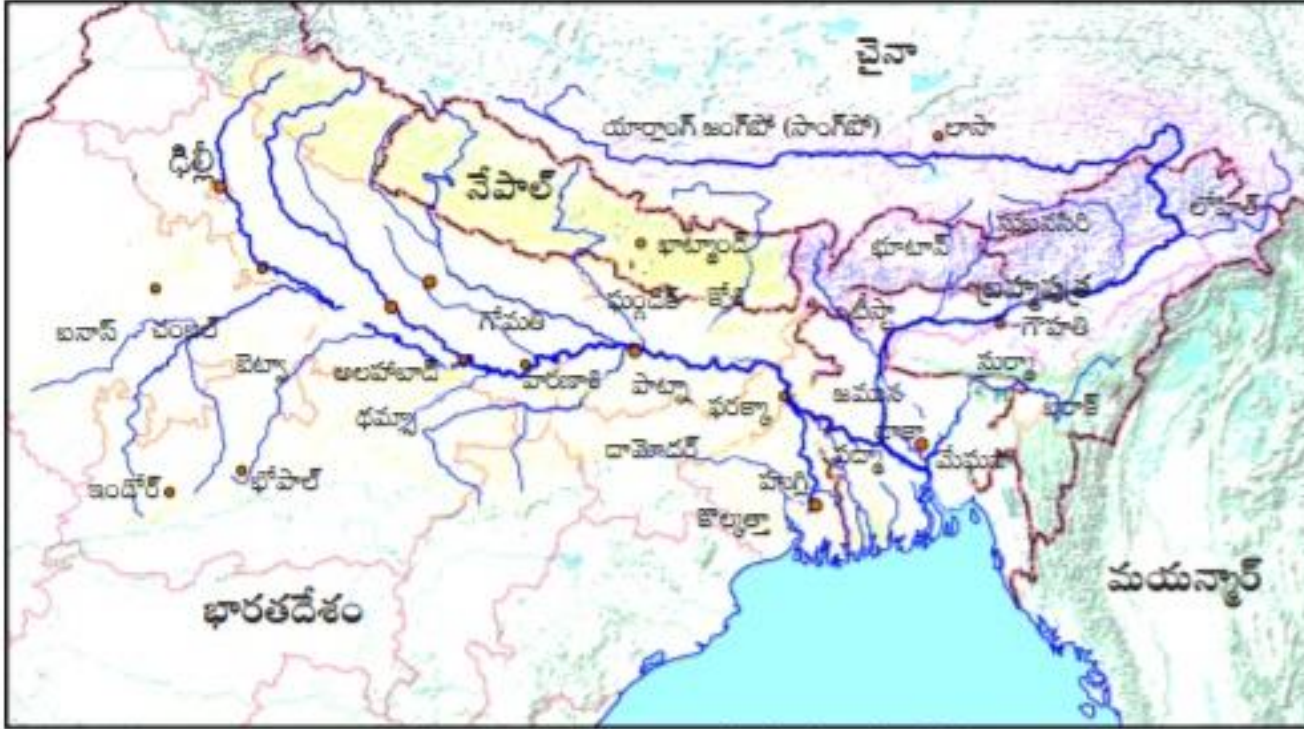
20. ఉత్తరాఖండ్

21. మధ్యప్రదేశ్

22. తెలంగాణ

23. హివారేబజార్

1. దిగువ పటాన్ని చదివి, క్రింది ప్రశ్నలకు సమాధానాలు రాయండి.

పటం 2 : గంగా, బ్రహ్మపుత్రల సంగమం

1. గంగా నదికి ఉత్తరంగా ప్రవహించు ఉపనదులు?

గోమతి, ఘండక్, కోసి

2. గంగా నదికి దక్షిణంగా ప్రవహించు ఉపనదులు?

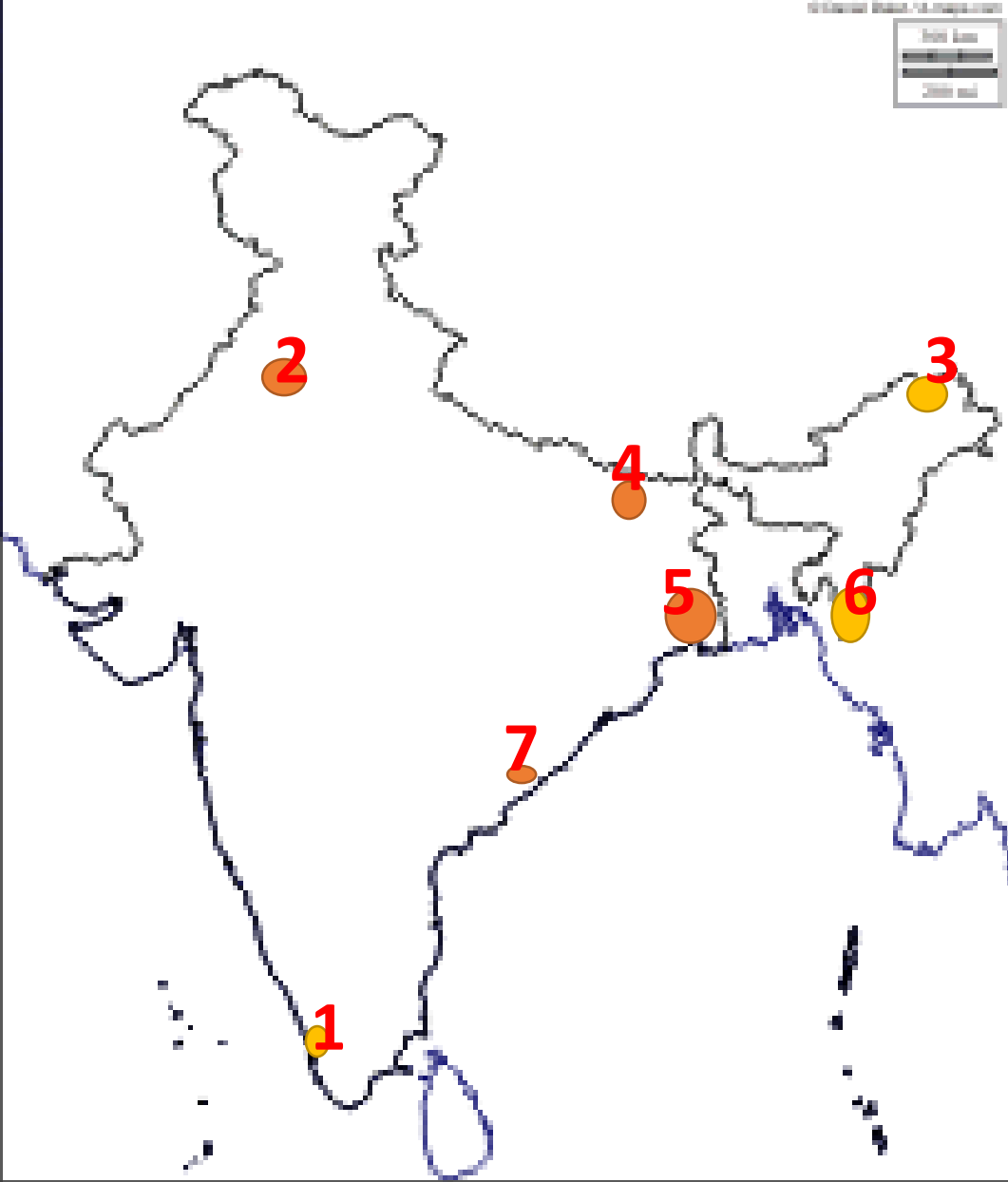
చంబల్, బెట్వా, థమ్సా

పాఠం

6

ప్రజలు

ముఖ్యమైన రాష్ట్రాలు

1. కేరళ

2. హర్యానా

3. అరుణాచల్ ప్రదేశ్

4. బీహార్

5. పశ్చిమ బెంగాల్

6. మిజోరాం

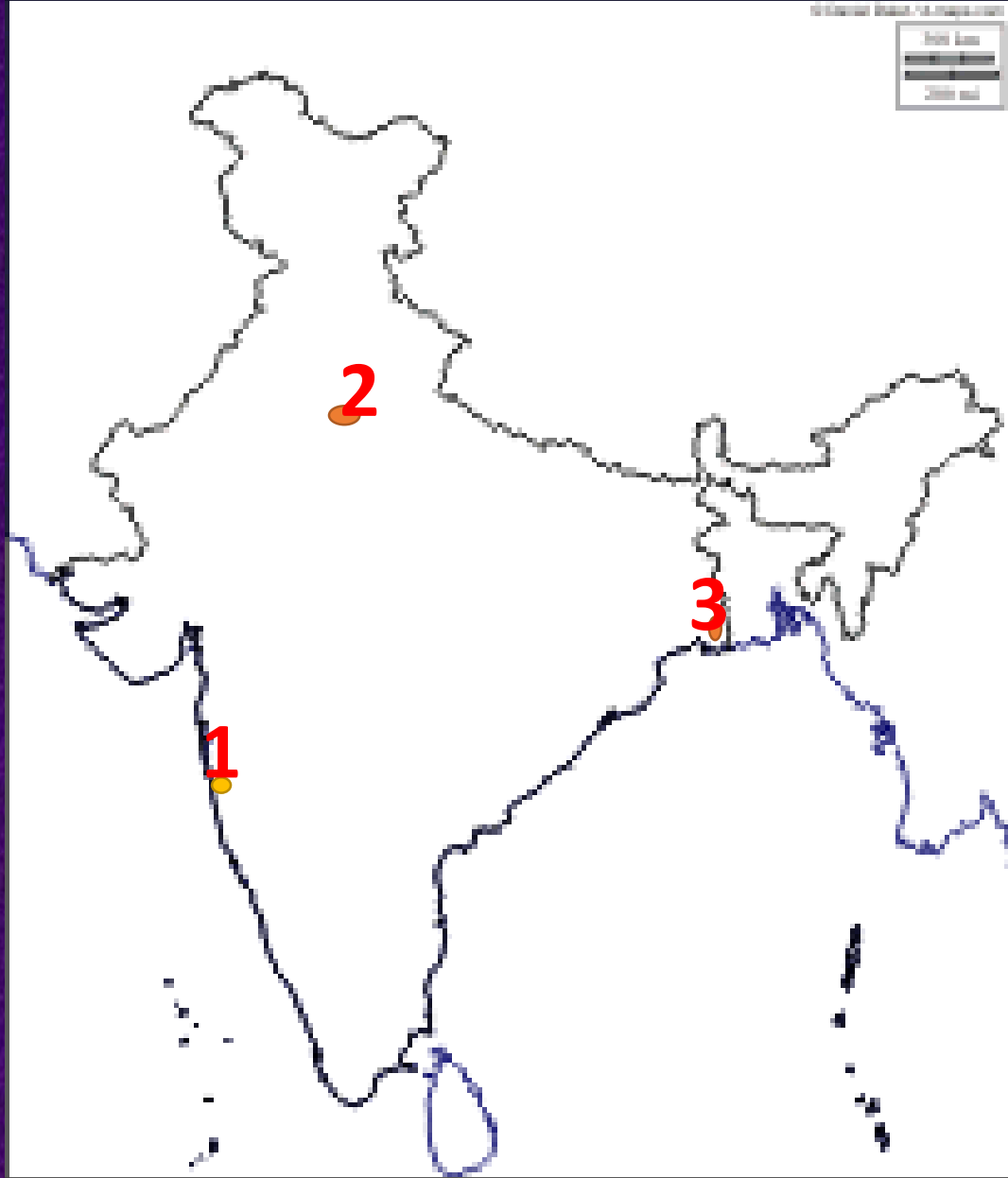
7. ఆంధ్రప్రదేశ్ లో అత్యధిక జనాభా గల నగరం
(విశాఖ పట్నం)

పాఠం

7

ప్రజలు - నివాసప్రాంతాలు

మహా నగరాలు

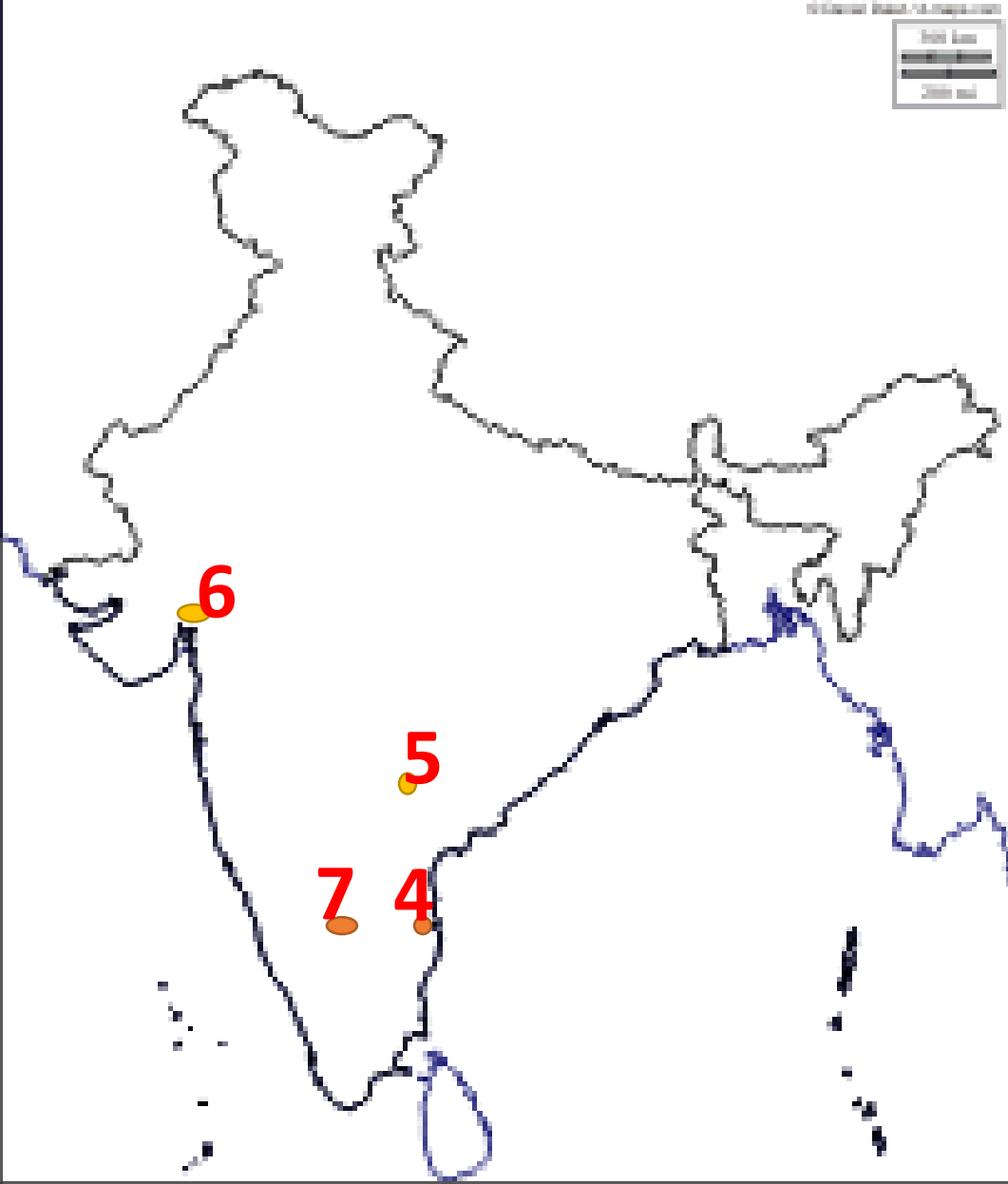

1. ముంబాయ్

2. న్యూ ఢిల్లీ

3. కోల్ కతా

మెట్రోపాలిటన్ నగరాలు

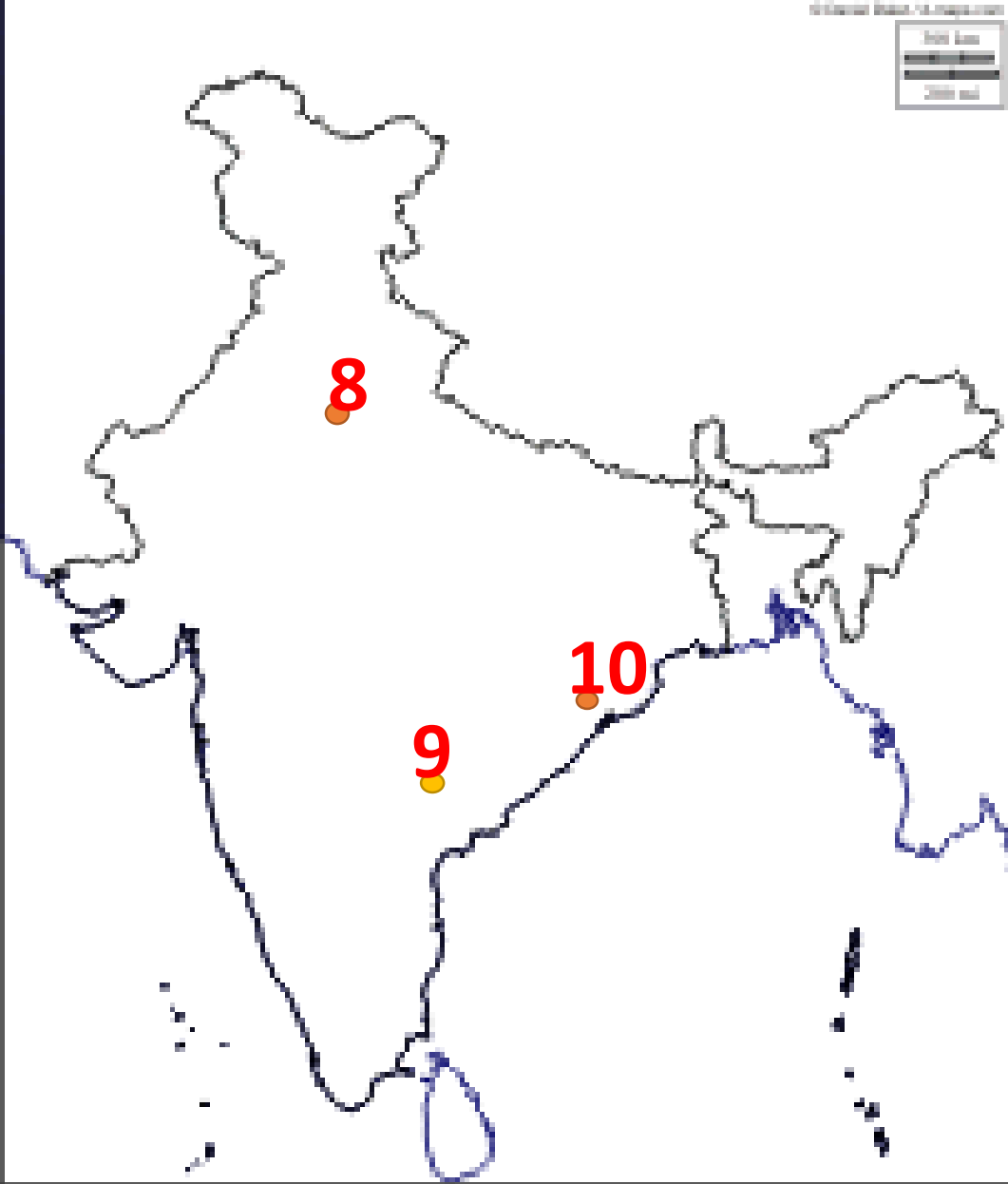
4. చెన్నై

5. హైదరాబాద్

6. అహ్మదాబాద్

7. కర్ణాటక రాజధాని (బెంగ్లూర్)

జెట్ యుగ నగరాలు, ముఖ్యమైన ప్రదేశాలు

8. ఇందిరా గాంధీ అంతర్జాతీయ

విమానాశ్రయం గల నగరం (న్యూ ఢిల్లీ)

9. రాజీవ్ గాంధీ అంతర్జాతీయ

విమానాశ్రయం గల నగరం (హైదరాబాద్)

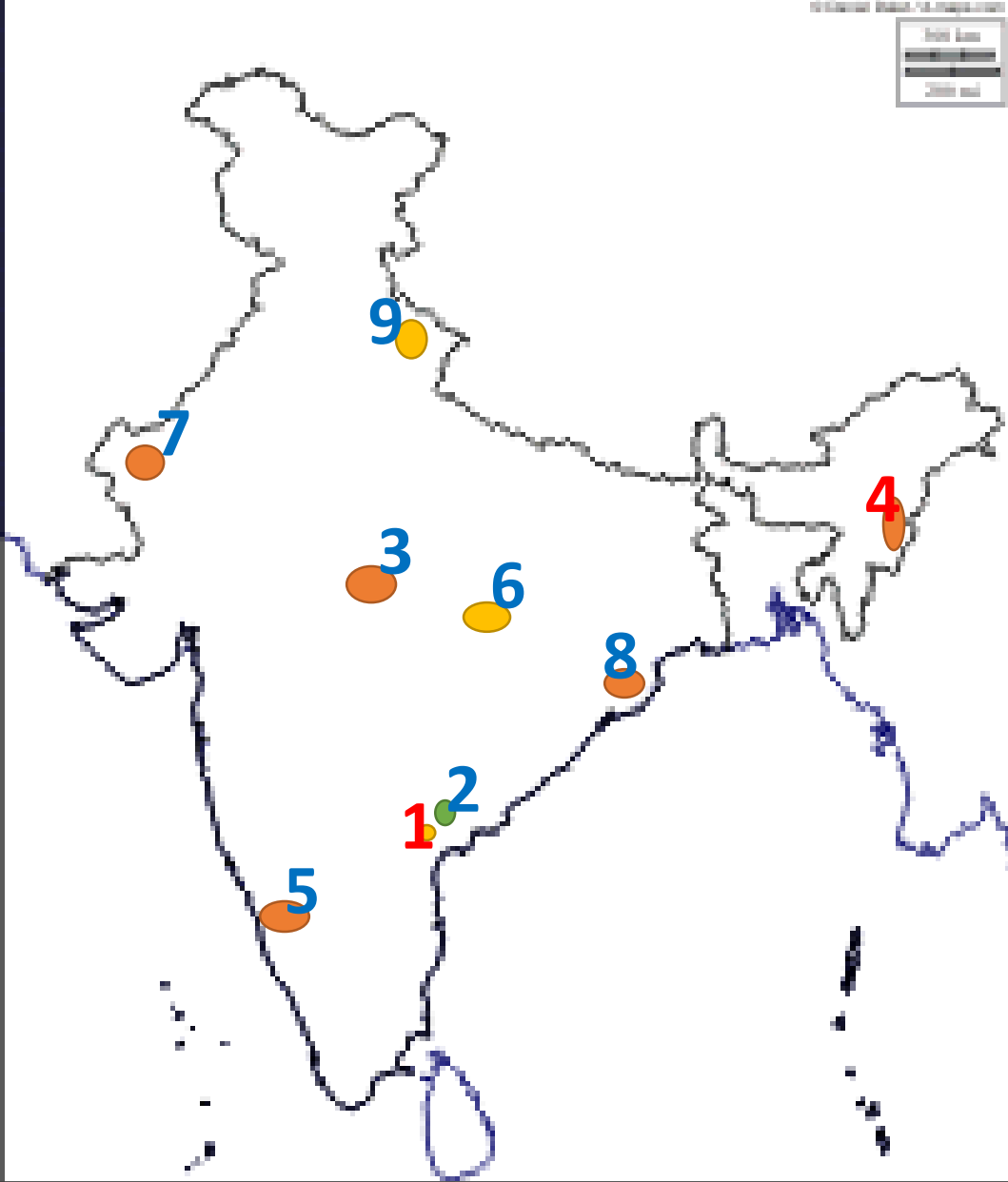
10. బరహంపూర్

పాఠం

8

ప్రజలు - వలసలు

ముఖ్యమైన రాష్ట్రాలు, ప్రదేశాలు

1. ఆంధ్రప్రదేశ్ రాజధాని (అమరావతి)

2. విజయవాడ

3. మధ్యప్రదేశ్

4. మణిపూర్

5. కర్ణాటక

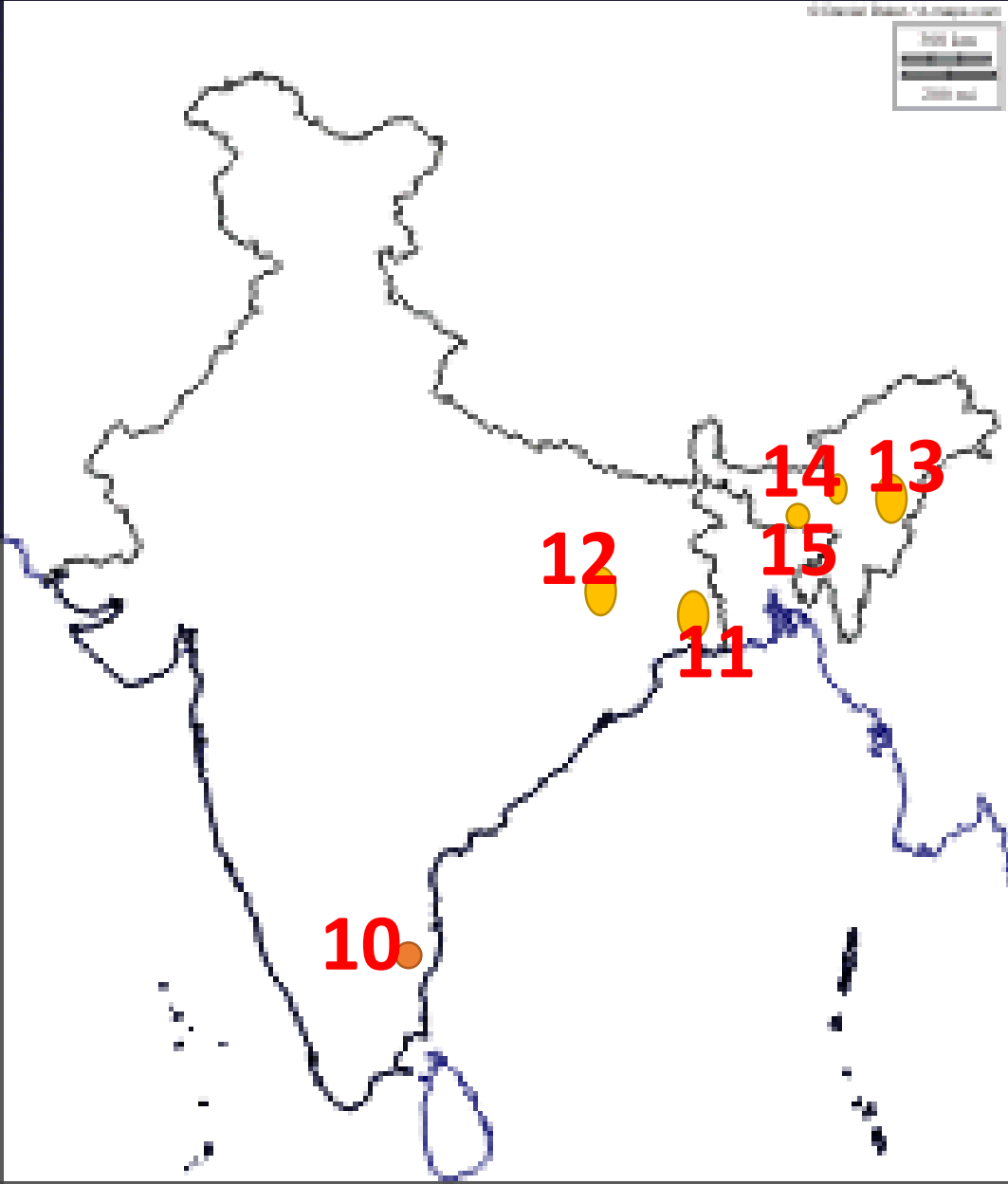
6. చాతీస్ ఘర్

7. రాజస్థాన్

8. ఒడిస్సా

9. ఉత్తరాఖండ్

ముఖ్యమైన రాష్ట్రాలు

10. తమిళనాడు

11. పశ్చిమ బెంగాల్

12. జార్ఖాండ్

13. నాగాలాండ్

14. అస్సాం

15. మేఘాలయ

పాఠం

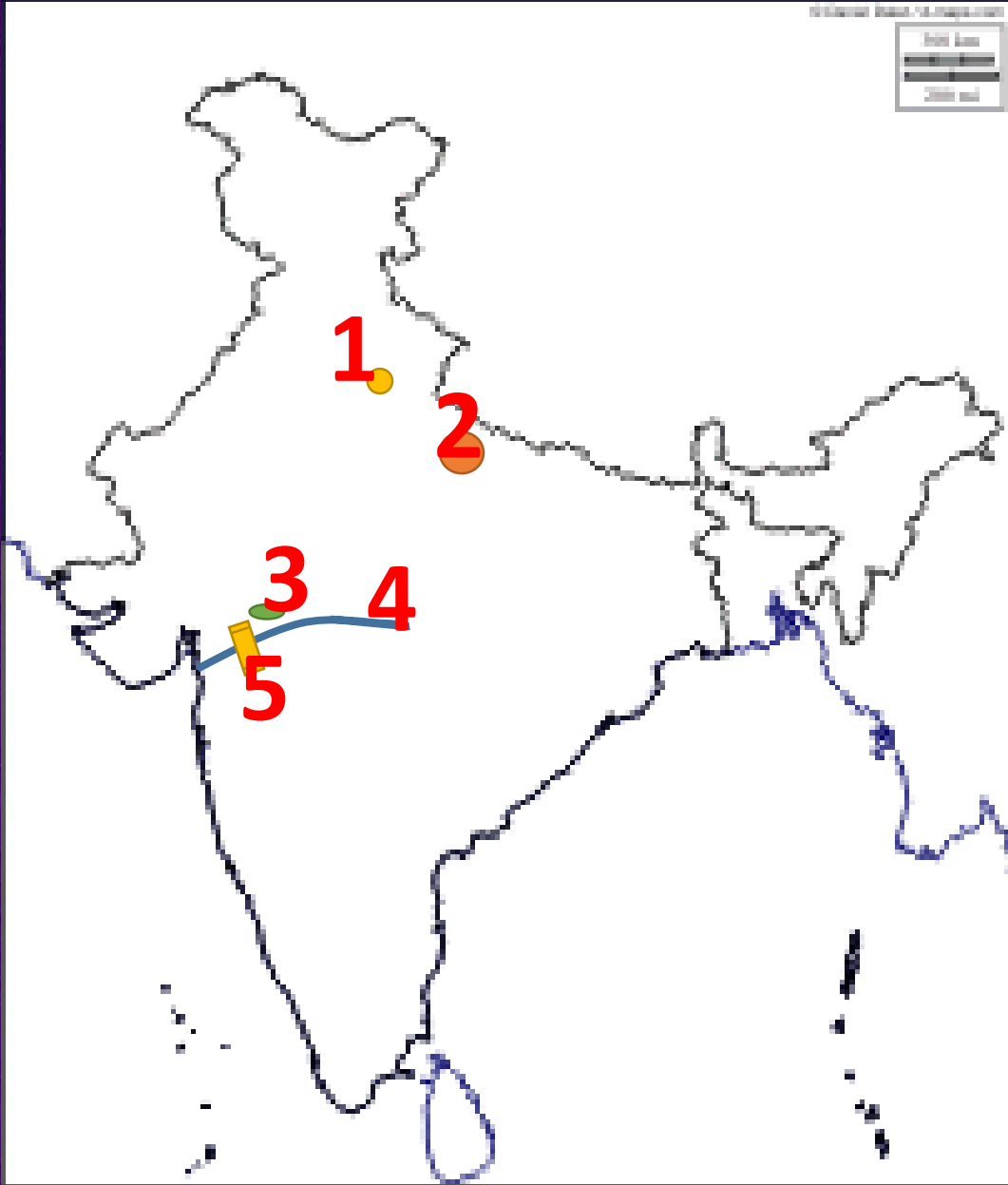
9 నుండి 12

9. రాంపురం : గ్రామ ఆర్థిక వ్యవస్థ

10. ప్రపంచీకరణ

11. ఆహార భద్రత

12. సమానత - సుస్థిర అభివృద్ధి,

1. రాంపురం

2. ఉత్తరప్రదేశ్

3. జలసింధు

4. నర్మద

5. సిర్గార్ సరోవర్ ప్రాజెక్టు

Thank You

www.digitalsocialteacher.in